

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2 40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Redacția este în
 Arad, în strada Batthyányi
 nr. 2.

România

în politica danubiană și balcanică

de René Pinon

În criza dela 1877—1878, România a făcut experiența amară a pericolelor ce rezultă din situația sa geografică; ea stătea în calea celor două puteri mari ce erau în ciocnire; independența sa nu era recunoscută la această epocă nici de Turci nici de Europa. Trupele Țarului, în mers spre Dunăre, intrară în Moldova fără a aștepta semnarea convențiunii care avea să le autorizeze; Gorciacoff spunea pe față că dacă i s'ar fi refuzat permisiunea, armata și-ar fi luat-o cu forța. România a fost salvată prin energia și înțelepciunea Prințului său; între două rezbele dânsul alege pe acela, care singur putea fi, în același timp de folos țării sale și justificabil înaintea judecării străine: s'a asociat cu Rușii. Armata română, formată pacient și cu grijă de prințul Carol, a apărut sub Plevna; victoriile sale, cari au salvat armata rusească, fură pentru toate puterile o revelațiune; în ziua ultimului asalt la Plevna, prin bravura soldaților săi și prin energia suveranului său, România a câștigat drept de cetățenie în Europa: țara și-a eluat independența, prințul coroana de rege.

La congresul din Berlin, România trebuia să cedeze Basarabia meridională, care o perduse Rusia prin tratatul dela Paris, dar primi ca compensațiune Dobrogea. Timpul a dovedit că, contrar aparențelor, România n'a pierdut la schimb. Dobrogea este pământ virgin, pământ neexploatat, teritoriu de colonizat care acum îl trec în

valoare României, și mai ales, peste portul din Constanța România și-a acvirit o fereastră spre lumea externă; prin Constanța respiră România.

Cele dintâi luni, cari au urmat după tratatul dela Berlin au fost pentru România și regele său o perioadă de alarme neconținute. S'a crezut atunci că Bulgaria, liberată prin succesele rusești, va rămâne sub tutela îngustă a cabinetului din Sft.-Petersburg. România a trebuit să îndure pasagiul peste teritoriul său a unei linii de etape de aprovizantare și reconfortare a armatei, care ocupa Bulgaria; cutare corpuri rusești se purtau în țara aliaților ca pe pământ cucerit; în urma lor n'a rămas amintire plăcută în satele Moldovei. Toată diplomația pe cât de conștie pe atât de conciliantă a regelui Carol a fost necesară pentru a evita, între înprejurări dificile, o catastrofă ori o umilire națională. La această epocă a devenit dinastia de Hohenzollern un regim întradevăr național în România. Într'acea, Bulgaria n'a întârziat a scutura tutela cam apăsătoare a „țarului liberator“, și a generalilor săi; neîncrederea Bulgarilor față de Rusia, pasiunea lor pentru independență completă au servit mult României în opera emancipării proprii. Văzându-se scăpată din brațele ce amenințau că o sugrumă și respirând liber, România a profitat de învățătură: cu o solitudine mai activă decât oricând regele s'a dedicat la reorganizarea și întărirea armatei. Astăzi Rusia, chiar nici la caz de conflict cu Turcia, n'ar mai fi tentată să violeze teritoriul român și să-și facă aci cu forța un pasagiu ce nu i-s'ar acorda de bună voie. În

orce conflict danubian ori balcanic, puterile vor trebui să considere Regatul român și armata sa.

II.

Dobrogea, acest ținut de stepe și mlaștine, pe care tratatul dela Berlin l-a dat Românilor și care e deja metamorfozat prin energia lor colonizatoare, împlinește misiune foarte importantă în echilibrul politic al Europei: ea separă Rusia slavă de Bulgaria slavă. Unui Bulgar care regreta, că congresul din Berlin n'a atribuit Bulgariei întreg malul drept al Dunărei, Stambuloff i-a răspuns: „Să mulțumim cerului că Dobrogea ne desparte de Rusia!“ *) Dorința dictatorului teribil s'a împlinit: politica bulgară e cu desăvârșire independentă de cea a Rusiei, dar amintirile epocii eroice, afinitățile de rassă, de lege, de interese pot, la un moment dat, produce între cele două țări o alianță care ar putea fi periculoasă pentru România; iată una din eventualitățile cari silesc imperativ statul român a fi totdeauna pregătit; un singur mijloc are pentru acest scop, anume, a se apropia de Austro-Ungaria care, rivală Rusiei în Balcani, are același interes ca și dânsul. De fapt, deja de mult regele Carol și miniștrii săi au avut înțelegeri cu cabinetul vienez în vederea unei noi descinderi a Rusiei spre Bosfor: o convenție militară, încheiată la 1891, prevedea că în caz de agresiune rusească armata română și armata austriacă și-ar da sprijin mutual. Când au fixat pământ românesc între Rusia și Bulgaria, plenipo-

*) Citat de André Bellessort în lucrarea sa: „La Roumanie contemporaine“ (Paris, Perrin, în — 1.).

Turneul lui Zaharie Bârsan

— Greutatea unui repertoriu —

de dr. Horia Petra-Petrescu

Prind pana în mână cu mare bucurie, căci am să scriu despre niște manifestații culturale, cari numai bine ne pot aduce. E vorba de reprezentanțele din turneul artistic al soților Bârsan în vara aceasta.

Soții Bârsan au jucat până acum în Brașov, în Sibiu, Blaj și Alba-Iulia, și au de gând să mai cerceteze încă vre-o câteva localități. Am asistat și eu la reprezentațiile cele două din prima și a doua zi de Rusalii, în Brașov. Vă mărturisesc sincer, că am observat un progres remarcabil la reprezentațiile acestea.

Sala dela „Redută“ a fost plină-plinută în amândouă rândurile, publicul mai înțelegător par'că, rolurile învățate mai bine, ansamblul mai rotunzit, încât aveai impresia că iai parte la o adevărată reprezentație teatrală. Jocul actorilor a fost mulțumitor. Au escelat: d. și d-na Bârsan, având uneori scene puternice.

Dar lumea noastră știe prea bine cum joacă soții Bârsan. De astă dată vreau să insist asupra unui alt punct, asupra programului.

Imi place să aud comentariile făcute între acte, căci sondez astfel dispoziția sufletească a publicului din sală. Câte un crâmpei de acestea, de conversație te lămurește deseori mai mult a-

supra unei persoane, decât ar fi în stare să facă lungi capitole de analiză psihologică.

Iată ce am auzit pe unul spunând. Era dela sate, se îmbrăcase frumușel și venise cu nevasta lui „la teatru“. Se da „Vânturătorii mărilor“ a lui Richepin. Vecinul meu spunea nevastii: „frumos, frumos, da, eu am venit să râd la teatru“. M'am uitat la fața vecinului meu și am simțit compătimire față de el. Avea de fapt, fața pregătită de acasă pentru râs. Bietul om nu se uitase în program, decât când a intrat în sala de teatru și vedea acum desfășurându-se pe scenă, (sunt sigur că numește scena cu germanismul urât „bină!“) vedea, zic, o piesă serioasă cu conflicte sufletești puternice. Ei, ce să faci?! O să-și ia mințile 'n cap omul și o să ajungă la constatarea, că nu se râde mereu la teatru.

De altfel, din punctul lui de vedere, avea dreptate omul, până într'un anumit grad. A venit el de după prânz cu trenul sau cu trăsura, s'a sdruncinat pe drum, a plătit odaie de oțel, o să-l coste mâncarea mai mult ca acasă și când e la adecă, n'a râs nici — atâta!

Dar să vedeți, că în seara a doua am avut prilejul să aud altă conversație. Acuma se juca o comedie, dupăcum ar spune sute de inși dintre spectatori, o comedie „de să te tăvălești de râs“. Așa și era. *Labiche* ăsta și-a priceput meseria de a încurca ițele unei acțiuni. Se da „Răsbunarea“. Publicul nostru cunoaște pe *Labiche* mai cu seamă din comediile „Un leu și un zlot“, „Un om buclucaș“ (în colaborare cu

Michel) și „Pentru ochii lunei“. Aceste trei comedii au fost localizate și la noi. În România au făcut serie alte comedii, dar nu este locul să le înșir aici, afară doar de vestita „Pălărie de paie“ („le chapeau de paille d'Italie“) și „le Voyage de M. Perrichon“, care românește a ajuns să se numească „Călătoria lui Hagî Nedelcu“.

Dar despre *Labiche* o să vorbesc mai jos. Să ne întorcem la conversația auzită: Un preot tânăr spunea altuia, cu toată seriozitatea:

— „E prea gogonată! Cesarina asta face prostii prea mari. O vede o nevastă măritată și se ia după ea!“

Acum, ce să zici? Cam așa-i! Cesarina se mărită numai și numai ca să-și răzbune omorirea închipuită a fidanțatului ei. Ia tocmai pe acela de bărbat, pe care-l crede că a omorât în duel pe fidanțat. Și dă-i și dă-i — n'are o zi bună, bietul om! Li coase mânecile cămeșii laolaltă, îi schimbă gheata cu pantoful de casă, îi strică țigaretile și câte ghidușii toate.

Să mai duci femeie la teatru? Să învețe lucruri de astea? Halal de traiu de atunci în col! Și cine-i de vină? Zaharie Bârsan cu trupa sa!

Dar, să nu fie cu supărare: dacă ar trebui să imităm tot ce se face pe scenă, atunci n'ar fi consult să mergem nici la „Othello“ de Shakespeare, căci i-ar putea veni în gând bărbatului — doamne ferește! — să-și gătuie nevasta din gelozie, ca pe biata, nevinovata Desdemona!

tențiarilor dela Berlin au îndreptat România spre Austro-Ungaria, de care trebuia să o îndepărteze anumite interese considerabile. Din faptul că stăpânește Dobrogea, România devine firește sentinela avansată a Triplei-alianțe în fața slavismului. România e atașată de Imperiul german prin legături dinastice, sunt însă motive mai adânci, înscrise în tratatul de Berlin, care i-au impus ca o necesitate practică unei politici spre care înclinau și preferințele suveranului său.

Turcul, cu armata sa reorganizată, apasă greu în acest dosagiu de forțe din care trebuie să rezulte echilibrul Orientului. De Români îl desparte Bulgarul, deci n'are a se teme de nimic din partea lor în timp ce ambițiile cestui din urmă îi inspiră grijă. Nimic mai natural deci pentru el decât de a se înțelege cu Românul pentru a conțeni neastâmpărul Bulgarului și a opri scoborîrea Rusiei spre Constantinopol. Lăsând la o parte ipoteza unei alianțe ruso-bulgare și presupunând că Bulgaria singură atacă Turcia, statul român crede, că și în acest caz interesul său i-ar comanda să fie de acord cu Sublima-poartă. România consideră ca maximă fundamentală a politicii sale principiul (pe care noi atât de fatal l-am uitat la 1866) *că creșterea unui stat este, ipso facto, o diminuare pentru vecinii săi*: fiind schimbate proporțiile, echilibrul e deranjat. Firește, nu după eveniment are a fi aplicat acest principiu (cum a făcut Napoleon III) ci înainte, cum a făcut regele Carol. Adeseori s'a zis despre Bulgaria că este Prusia Balcanilor. Hohenzollernul care e Domn la București este decis a nu lăsa să se împlinescă în beneficiul „Prusiei Balcanilor“ ceea ce Hohenzollernul din Berlin a realizat în beneficiul Prusiei sale și în detrimentul Austriei și al Franței. Comparată cu Bulgaria, România este în prezent, sub raportul populației și al resurselor generale, în proporția de șapte la patru. Ea are 7 milioane de locuitori, iar Bulgaria mai puțin decât patru. Ea nu poate vedea ca proporția aceasta să se modifice în desavantajul său. O vic-

torie bulgară, care ar reînvia Bulgaria-mare dela San-Stefano ar pune România în stare de inferioritate; ea ar risca de a se găsi sugrumată între două mari imperii slave; ar trebui să reducă că Bulgaria învingătoare va căuta să ocupe Dobrogea sub pretext că o parte din țărani ei sunt de rasă bulgară. Este deci permis a crede, că între Sublima-Poartă și între România a fost înfățișat sub o formă oarecare, eventualitatea unei agresiuni bulgare și că în caz de rebel toate s'ar întâmpla *ca și când* ar fi fost încheiat un acord.

Corruption and Reform in Hungary

A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson

D. Titt (Oxon)

— Urmare —

La alegerile agitate din 1905 primul ministru, contele Ștefan Tisza, influențat cu mult mai puțin asupra cursului lor, decât mulți din antecesorii săi — și asta în butul amărăciunii fără păreche a partidelor aliate din Opoziție, și astfel a fost cu puțință, ca Partidul Liberal să-și piardă majoritatea, mulțămită disgustului general, stărnit din stăpânirea sa de 30 ani.

Paroxismul de bucurie — de tot neîntemeiat, cum au arătat ulterior faptele — în brațele căruia s'a aruncat Ungaria, la denumirea cabinetului Coaliționist (April, 1906), în chip firesc i-a asigurat partidului independentist o mare majoritate, și de oarece liberalii s'au retras cu totul din luptă, n'a fost nevoie de sforțări deosebite, și abuzuri electorale nu s'au prea ivit. Dar alegerile ordonate vara trecută de contele Khuen-Hedervary, cu gândul de-a înfiripa o nouă majoritate, au înfățișat un tablou într'adevăr grozav al corupției posibile sub egida sistemului electoral actual. Paragraful legii, care permite candidatului să susțină pe spesele lui celea 2 ori 3 mii de alegători, cari vin adese miluri întregi până la locul de urnă, s'a dovedit de un simplu paravan al corupției celei mai infecte. În nu puține cercuri s'a dovedit, că 200,000 până 300,000 cor. s'au spesat spre scopuri electorale. Calculul făcut de Opoziție, că guvernul a spesat 25—30,000,000 coroane (1,000,000—1,250,000 lire sterline) ca să câștige o majoritate, n'a fost contestat nici când de noul partid al muncii naționale.

Lucru firesc, că astfel de fapte și cifre, ca celea pomenite, se par unui locuitor din apusul

Europei, de necrezut. Dar Ungaria este în privința „represiunii naționale și a imoralității politice“, fara „posibilităților infinite“. Dacă Maghiarii, adecă casta stăpânitoare a acelei rase, doresc să fie vrednici de recunoașterea pretențiunii lor, de-a fi puși în șirul popoarelor civilizate din Europa, nu numai că trebuie să impună egalitatea politică și de rasă, care astăzi există numai pe hârtie*) dar trebuie totodată să introducă și reforma cinstită a unui sistem electoral învechit, care astăzi servă numai la întunecarea adevăratelor dorințe, a țării, și degradează deprinderea drepturilor politice la o comedie amăgitoare. Se înțelege, că asta ar aduce cu sine abandonarea multor utopii naționale, depărtarea multor privilegii nedrepte, ar trebui să se facă o apropiere reală către ideile progresive ale Europei West, apropiere reclamată până acuma numai de un mic grup de bărbați curajoși aderenți ai politicii sociale.

Deci în Ungaria trebuie să se poarte încă luptă grea contra egoismului de clasă și a șovinismului, înainte de a se putea pune baza unui progres modern, — sufragiul universal și secret, cu votare în fiecare comună.

Dacă așadară chiar și motivele și dispozițiile concrete ale legilor electorale existente sunt un câmp deschis pentru critica cea mai aspră, efectul lor e potențat prin chipul cum is conduse în practică alegerile parlamentare, și într'adevăr nu e exagerare dacă zicem, că întregul sistem al reprezentanței poporului, în Ungaria e o comedie fără preț.

O mare parte din alegători e, politicește vorbind, de tot prea nematură, pentru ca să poată cuprinde toate urmările unei alegeri parlamentare, și o socotește mai mult de un joc, de prilej să-și petreacă bine. Numai în puține cercuri is cu mai multă influență principiile etice, politice, de rasă, profesionale sau economice, decât indiferența sau indolența (nepăsarea) alegătorilor. Astfel numat în anumite cazuri speciale e dătătoare de ton la rezultatul final al alegerii, opinia publică din popor! Asta e adevărat și despre alegerile 1910, din cari s'au tras concluzii de tot prea exagerate despre simțimintele popoarelor ungare și șansele noului partid al muncii, ca factor statornic.

Membrii din cabinetul lui Khuen au accentuat argumentul, că desamăgirea poporului, în fața isprăvurilor Coaliției — pe care o salutase cândva, ca întruparea visurilor naționale — ar fi fost cauza, care l'a îndemnat să-și părăsească idolii naționali, Apponyi, Kossuth, Andrássy, și a pregătit triumful minunat al guvernului la alegerile din Iunie. Dar această afirmație e corectă nu-

*) O aluzie la faptul, că legea, ce garantează drepturile egale ale naționalităților (XLV. 1868) a rămas aproape în toate detaliile sale literă moartă. Vezi probleme de rasă în Ungaria, pp. 147—160.

Nu e vorba aici de imitarea celor de pe scenă, întrebarea este: a fost „Răzbunarea“ lui Labiche jucată bine și a atins nivelul, diapasonul dorit de Labiche, când a scris nu comedia, căci comedia nu este cuvântul potrivit, ci farsa aceasta? Eu cred, că multe scene au fost jucate bine, mai cu seamă mulțămită dnei Bârsan, care se pricepe de minune să joace pe femdile capricioase. Labiche nici n'a voit să producă altceva cu farsa aceasta, decât răs, răs și iarăși răs. Că sunt neverosimilități multe — sigur, că o critică „severă“ poate tăia aproape toate scenele — iarăși sigur. Dar nu trebuie judecată farsa aceasta astfel. Labiche a scris o mulțime de piese de acestea, cari n'au alt scop decât acela de a „amuza“ câteva sferturi de oră. Marele lui merit este că n'a fost grosolan și că într'unele din comediiile lui a arătat chiar și unele calități remarcabile. „Răsul“ lui, zice René Doumic, un critic contemporan francez foarte apreciat, „nu lasă nici amărăciune, nici neliniște, ci este igienic: autorul nici nu pretinde mai mult cu el“. Mai departe analizează comicul din piesele teatrale și declară Doumic: „Unele din piesele acestea sunt de un comic iresistibil. Sunt în felul lor perfecțiunea însăși.“*) Iar făcând un resumat a celor spuse, încheie Doumic astfel: „Labiche va rămânea singurul om al timpului nostru, care a avut calitatea aceasta în întregime: umorul frumos, sănătos. El va rămânea repre-

*) Toate citatele din René Doumic: *De Scribe à Ibsen*, ediția a 7-a, operă încoronată de acad. franc.

zentantul constant al unui gen intermediar între farsă și comedie“. (pg. 151).

Aș vrea să mă citească și părintele, dela care am auzit plânsorile împotriva lui Labiche. Ia-ș mai mai spune, că timp de 40 de ani acest Labiche a făcut să răză pe contemporanii săi francezi (Labiche s'a născut în 1815 și a murit în 1880) și nu numai pe francezi ci și pe alții, de alte neamuri, căci piesele lui teatrale — vre-o câteva sute! — au fost traduse foarte mult.

Ce-și va fi gândit Zaharie Bârsan: să dau publicului nostru ceva din „răsul igienic“, de care vorbește Doumic. Firește, „Răzbunarea“ n'are calități literare prea mari, dar prinde la un public cum este al nostru.

Tocmai aici zace marea noastră greutate la alegerea unui repertoriu teatral: publicul nostru încă nu s'a despărțit, fiindcă n'a avut puțința, într'o parte, care aude aproape exclusiv lucruri de valoare literară, și într'altă parte care se mulțumește cu lucruri ușoare, glumețe.

La „Vânturătorii mărilor“ era nemulțumită o parte a publicului fiindcă nu este ceva „de răs“, la „Răzbunarea“, altă parte, fiindcă este prea mult „de răs“.

Zah. Bârsan își va fi zis: „Să împac și pe Stan și pe Bran! Într'o seară dau o piesă serioasă, într'alta una veselă“.

Să aibă atunci bunătatea și d. Stan și d. Bran și să urmărească cu bunăvoiență aceste manifestări. Critica nu zic să lipsească, dar o cri-

tică cinstită, care vede greutatea și știe aprecia meritul.

Eu sunt sigur că — dacă ar fi după Zaharie Bârsan, după gustul lui literar — n'ar juca decât pe Shakespeare, pe Molière, pe Schiller sau pe alt scriitor dramatic — de prima calitate.

*

Ca să se vadă cât de mult se deosebesc gusturile oamenilor, chiar și ale acelora cu o cultură bogată literară, aduc de astă dată un exemplu foarte instructiv. E vorba de impresia ce a exercitat-o piesa teatrală a lui Ibsen: *Nora*, asupra unui tânăr scriitor german, acum scriitorul cu reputație: *Ganghofer*. Iată pasagiul, care-l traduc din „*Süddeutsche Monatshefte*“, VIII. 5, o revistă de seamă germană:

„O întâmplare ne mai auzită, care mi-a zbu-ciumat inima și sufletul. Piesa aceasta n'a fost jucată pe o scenă germană nici când mai bine ca atunci, în München. Ceva desăvârșit... o armonie și un efect fără de precedent. Aveam un locșor pe galeria cea mică, deasupra logei regale, galerie pentru 50 de persoane, cari stăteau înghesuie.“

Ceeace auzeam și vedeam, îmi încleșta inima, îmi strângea beregata, mă făcea să asud și să sgribur de frig, mă silea să tremur cu toate fibrele vieții mele tinere. Simțeam: ai înaintea ta ceva nou, e vorba de un scriitor tare, măreț, care deschide cu puterea abizuri, și care arată înălțimi, care osândește în mânie și totuși ar vrea să dea iertare, plin de speranță, care ni-

mai în parte. Acest simțământ de desamăgire sigur c'a existat, și fără îndoială a precumpănit în favorul candidaților lui Khuen și în cele mai multe cercuri din orașe. Dar în cele mai multe cercuri din comitate**) factorul decisiv la aceste alegeri, ca și la toate alegerile precedente, a fost posesiunea și folosirea fără scrupul a puterii administrative, și alăturarea cu ea, influența sau mai bine zis, activitatea teroristică a oficialilor comitatensi.

(Va urma)

La mormântul lui Radu Vodă-Șerban

Miercuri, 29 Iunie, ziua sftului Petru, vre-o 200 membri ai mai multor secțiuni din țară ale Ligei Culturale, s'au adunat la mormântul lui Radu-Vodă Șerban.

Insoțiți de ligiști până și din fundul Olteniei și Moldovei, grosul excursioniștilor din București, adunat din cele două gări ale Capitalei, a pornit, la 7 și jumătate, spre Comana. Aici, pe lângă prezența autorităților, am avut salutul colului școalei primare și steagului cooperativei și obștei sătești.

Și iată-ne între bătrânele ziduri ale mănăstirii clădite de marele Voevod, în biserica, ale cărei ziduri poartă urmele celor peste 300 de vremi trecute pe aici...

După sfârșitul liturghiei, cei trei preoți se retrag la altar lângă strânila din dreapta. Aici, o lungă lespede de piatră, cu inscripție, și înconjurată cu un grilaj nou, ne spune, că ne aflăm în preajma Lui.

Trei sute de ani s'au scurs de când, următor unor strălucite vremi ale gloriei românești, Radu Șerban a dat o cumplită pedeapsă la st. Petru, celuice prădase și rușinase țara fără apărare, țara fără arme: pe preoți, pe călugări, pe femei și copii. Domnul avea încredere în bărbăția și înțelepciunea lui, încredere în poporul lui și credință în Dumnezeu, în lege! Pentru ai lui, deci, el era totul, precum țara, moșia era totul pentru el.

După 300 de ani, o cultură românească, care se adapă din trecut pentru a păstra pământul românesc, vine, după alte veacuri de restriște, să se închine și să câștige puteri în fața acestui mormânt domnesc...

„Deci s'a luat de către dânsul — scrie un călugăr despre Bathory — Ungrovlachia fără luptă; și câte ticăloșii și vărsări de sânge și profanări de biserici și jăfuiri de mănăstiri s'au făcut, nu se pot spune cu deamănuntul și istorisi

**) Orașele au numai 41 membri, față de 372 pentru comitat.

pe larg, multe fiind și mai presus de orice măsură; căci, fiind neamul acesta neomenos și foarte crud, cu neomenie și mare cruzime se purta cu cei ce-i avea în mână; prădau, prăpădeau, ardeau, chinuiau, puneau cărbuni pe pânțelele oamenilor și-i înăbușiau cu fum de oțeturi foarte acre; scoteau ochii, tăiau mâinile și picioarele, jupuiau pelea de pe genunchi până la oase și spânzurau oamenii de mușchi, iar capetele altora, legându-le cu funia și căznindu-i, le scoteau ochii...

Iar el, afurisitul de Báthory Gábor, s'a ridicat la atâta înălțime prea mare a furiei sau mai curând a nebuniei celei mai cu vârf, încât, gonind și tăind cu sulița, de călare, câinii, se făcea de răsul tuturor...

A doua zi, după marea luptă dela Sâmpetru, Radu, în modestia lui de bun creștin a zis, trecând pe câmpul pe care zăceau 20.000 de cadavre: „Dumnezeu din cer a dat aceasta, că eu sunt prea slab pentru a o săvârși“.

Apoi, din pricina Turcilor urmașul lui Mihai Viteazul, și în domnie și în fapte, se duce în Viena, unde rămâne prin grația aliatului și protectorului său, împăratul, până la moarte, nădăduind să-și recapete domnia...

Boerii, cari fuseseră purtați prin grele lupte și de el și de marele Mihai și cari aveau sădită în inimile lor dragostea de „moșie“ și de lege, îl chiamă, prin înduioșător de triste rânduri, în scaun, spre a scăpa țara de umilință:

„Prea milostive Doamne, să fii Dumneata sănătos. Rugăm-ne Domniei Tale ca Domnului nostru cea milostivul. Pentru care lucruri știi Dumneata când ne-am despărțit de Dumneata: în ce credință ne-ai lăsat, în aceia suntem și până acum, și de câteva ori am trimis de am dat în știre Dumneata, și cu mare frică, ca să nu pierdem capetele de acest Domn turc.“

Și Dumneata până acum nici un lucru adevărit nu ni trimiteți, ce numai nădejde. Ce noi într'această nădejde cădem la lucruri foarte grele, că, întâi, în țara noastră acum strigă hoga, că-și fine acest Domn frații și surorile în casă cu el și sunt Turci. Și robii, cari au scăpat de prin catarge și de printr'alte robii, măcar dela Mihai-Vodă, Domnul cine este în țară el îi dă Turcilor — și alte multe nevoi, care nu le-am scris. Acum înțelegem că are Turcul gând să se puie în țara noastră Pașă, așijderea și în țările ce sunt vecine cu noi. Deci, dacă vom cădea noi la aceia, să rămâie în țara noastră Pașă, și bisericile și mănăstirile noastre să fie meceturi Turcilor, și cononii noștri să-i facă ieniceri, și fetele noastre să le ia Turciiilor muieri, cum fac într'alte țări ce sunt supase lor, deci noi, din zilele lui Mihai-Vodă, de când ne-am supus și ne-am jurat creștinilor, pentru aceea ne-am jurat și ne-am supus noi sub împăratul creștinesc, ca să nu cădem noi la un lucru ca acesta...

Ce ne rugăm Dumitale, d' în știre Impărăției Sale, că acum este vreme bună și suntem toți gata a sluji Impărăției Sale și Dumitale, cum vezi înțelegi Dumneata și dela Logofătul Oancea...

*

După parastas dl G. Bogdan-Duică, membru în comitetul central, a rostit o cuvântare plină de avânt înălțând icoana luminoasă a marelui Basarab, din vremuri. Un domnitor cu minte trează, cu inimă credincioasă, cu braț viteaz, dar singur cu poporul secăuit de anii turburi ai domniei lui Mihai. Un singur amic: împăratul, protectorul. Dar Viena a fost față de Mihai. Și Viena l'a lăsat uitării pe Radu chiar când îi făcea și ei servicii.

Radu Șerban, încheie oratorul, lăsat în părăsire de Viena, și-a făcut dreptate singur. A trebuit să și-o facă.

Di Aurel Scurtu, în numele secției din Giurgiu a Ligei, rostește o scurtă și însuflețită cuvântare încheiând cu promisiunea de a lucra într'aceea ca să se repare lăcașul sfânt, care ascunde rămășițele pământești ale lui Radu-Vodă Șerban.

Di Vasilescu, în numele secției din Ploiești, în legătură cu această zi de pomenire, vorbește de rostul bisericii și credinței în cursul veacurilor vitrege, pe cari poporul român a trebuit să le străbată.

O însuflețită cuvântare a dlui Tudor Popescu, secretar al comitetului secției bucureștene, cuvântare însoțită de citirea unor documente, a încheiat seria cuvântărilor din această zi.

Apoi toți pelerinii au cercetat mănăstirea, satul, cooperativa și retrași în pădure, au luat împreună masa.

Cei mai mulți au rămas în pădurea satului până la trenul de seară.

Cu prilejul acesta Liga Culturală a scos — tot prin pana dlui N. Iorga, care n'a putut fi la Comana — o broșură: „Un biruitor: Radu-Vodă Șerban“.

Broșura aceasta, care prin bogăția și nou-tatea amănuntelor și, în general, prin meșteșugul autorului, învie faptele de domnie ale a'estui biruitor, a întregit ziua de pomenire, în chip simțitor.

Correspondent.

O rectificare nenorocită

Intr'unul din numerii noștri anteriori corespondentul nostru din Blaj arătase publicului românesc, cum unii „Români“ din Blaj se întrec a-și arăta deosebita lor venerațiune pentru trădătorul dr. Iosif Șeghescu, primindu-l cu mare pompă în ca-

micește ce este putred și voiește să ridice, să zidească ceva vrednic de atenție, care scoate pe oameni din noroiu și din greața sufletească și arată pentru viitor cărările curate și limpezi ale vieții.

După actul al doilea — după scena dansului tarantella, în apropierea pomului de Crăciun prădat — m'am repezit din locul meu strâmt și plin de nădușeală, în coridor, m'am așezat pe podele, mi-am îngropat fața în palme și am isbucnit în lacrimi. Jur-împrejurul meu se aflau oameni. Nici unul nu râdea, nici unul nu povestește. Mai apoi s'au îndesat din nou în colivia aceea strâmtă de teatru. Unul, un tânăr, s'a aplecat spre mine și mi-a șoptit: „Se începe“. În decursul actului ultim mă aflam în fund de tot, într'un colț, nu mai puteam vedea scena, auzeam numai vocea artiștilor dramatici, glasul plin de relevațiune al poetului. Când a murmurat d. Knorr, în rolul lui Helmer, întrebarea sa ultimă, lipsită de orice busolă și totuși străbătută de speranță:

„Unde-i minunea?“ — când se auzi izbirtura uși celei grele, care se închidea — când a căzut cortina, se lăși o tăcere înecată, în întreagă sala. Auzeam, cum îmi bate inima, ca cu ciocane, până sus, în gât.

Eram ca împietrit, întreg corpul. Tânăru de mai nainte mă agrăi din nou. Imi zise: „Nu știu... dar cred, că s'a sfârșit ipesa“.

Oamenii părăsiră teatrul încet și tăcuți. La garderobă se uitau unii la alții, ciudat.

Am auzit, cum întreabă unul pe un altul: „Ai înțeles ceva?“ Altul zise: „Ce păcat! De n'ar avea piesa sfârșitul acesta imposibil...“ Eu am alergat afară, am alergat ceasuri întregi, pe strade, fără de nici o țintă“.

„Nora“ este tradusă și românește. A apărut în „Vatra“, a. II, în traducerea lui B. Marian, apoi în volum (până acum în trei ediții). În „Biblioteca pentru toți“ figurează sub Nr. 515. Celiți piesa. Pe mulți vă va lăsa nemulțumiți. Mulți vă veți întreba: „Este asta teatru?“

Nici nu pledez ca să se reprezinte la noi, Doamne ferește! Cu Ibsen nu se începe o mișcare teatrală ca a noastră. Și mai cu seamă cu „Nora“ lui nul

Dar vreau să arăt ce influință poate avea asupra unui om impresionabil o piesă teatrală, care pentru mulți este un non senz. Aș putea să înșir vre-o câțiva critici mari, cari păstrau față de întreaga activitate dramatică a lui Ibsen cea mai desăvârșită neîncredere și — pe nedreptul — căci Ibsen a revoluționat teatrul modern, dându-i mai multă greutate de idei, decât avea în timpul din urmă, pe vremea scriitorului norvegian.

„Nora“ la noi ar cădea — de asta sunt sigur. La noi trebuie să prevaleze deocamdată nota veselă, burlească. Ce ne-am face cu auto-criticele interminabile — foarte interesante, dar nepotrivite pentru scena noastră — cu descrierea „mediului“

din „piesele“ lui Ibsen, până când noi n'avem nici chiar un teatru cu o scenărie de dai-Doamne?!

Dar să revin la cele două conversații auzite. Din rândurile mele de astăzi aș vrea ca celtitorul dela țară, care a cheltuit părălute ca să vadă pe Zaharie Bârsan jucând, cu trupa sa în orașul învecinat, să ducă următoarele convingeri:

E greu să împaci pe toți. Zaharie Bârsan (și mă grăbesc să adaug: și Aurel Paul Bănușiu, care aieargă acuma pe la periferiile neamului nostru, cu aceeași misiune înălțătoare) Zaharie Bârsan își dă osteneala să impace și pe unii și pe alții. E vorba ca oamenii să-l primească cu dragoste, ca dânsul să poată pipăi pulsul: gustul publicului mai bine.

Din exemplul citat mai sus să primim convingerea, că sunt opere de seamă de artă, cari la noi încă nu pot fi jucate. Rămâne pe seama viitorului îndepărtat rezolvarea problemei acesteia.

Brașov, Iulie, 1911.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

sele lor și găzduindu-i familia lui maghiarizată cu o bogată ospitalitate. Îndeosebi era remarcat d. *Ioan Maior*, administratorul domeniilor metropolitane.

Primim acum dela d. *Ioan Maior* o întâmpinare, care ar voi să slăbească raportul corespondentului nostru. Întâmpinarea e cam lungă și nu se mărginește la esența lucrului, ci caută să arunce cu noroiu asupra corespondentului nostru, pentru că nu și-a iscălit numele. Reproducem aci din întâmpinarea d-lui I. Maior partea referitoare la esența afacerii. Reproducem partea aceasta din întâmpinarea d-lui Maior cu ortografia sa proprie, pentru că să se vadă, câtă osteneală își dau unii dintre intelectualii noștri, ca să învețe a vorbi și a scrie corect românește.

Iată scrisoarea d-lui *Maior*, administratorul domeniilor metropolitane:

Este adevărat că în luna trecută Domna dr. Iosif Siegescu cu 2 copilasi draguși, în trei zile a fost ospesii casei mele, Domna Siegescu este o femeie de o cultura înalta, o femeie de model, — profesor a unei scole superioare de fete dein B-pesta, copilasii; un fecorasiiu de 10 ani, si o fetiță a de 12 ani, unul mai dragalas, decât celalalt, cu oeducație adevărat domneasca si crestineasca, ambii vorbesc binisor românește. Au calatorit la baile dela Ognă Sibiului, în Blasiu sau oprit pe 3 zile, pentru ca sa vada Blasiu, — se vada instituttele culturale, — unde pre anul viitor si vor aduce fetiția în Internatul Văncean de fetiția. Pre acesti ospesii placuți i-am gazduit cu placere trei zile, er' Dlu preot — si deputat dietal Dr. Iosif Siegescu, a fost gazduit în siminariul teologilor, ca ospele Reverendiss. Domn rector Seminarial Dr. Victor Smigelschi, observ in sa, că eu am rogat pe Dlu Dr. Siegescu se fie în quartirat la mine, — in sa nu a primit, zicandumi că în siminariu se simte forte bine si are tote comoditatile. Aceasta i starea adevărata a lucrului, si nemica alta, deci tote celealtele scrise de Domnul „Cor“ sunt minciuni patimasa. Eu cu Dlu Dr Siegescu nu am fost în preumbe prein Blaș nece una data, favoruri nu am cerut, — nece nu am primit, sum cu mult mai ambițios, — mie Domnul Siegescu numi pote face nece bine, nece reu, sum absolut independent.

Ce privește pretinia, — da sum pretin cu Dlu Dr. Siegescu, — pretini vechi, de vreo 15 ani, — si apoi ore principiile politice, intra omeni inteligenți sa fia ura?, dispreția sau dusmania? asia crede Domnul corespondent? — Eu nu sum de aceia parere, principiile mele difer de a Dlui Corespondent, care poteca este unicul i feliul seu.

Mie, sau bine zis la casa mea, deca mi vine un ospe, ori ospeși i tractez, i omenesc, i servesc cu tote, le dau tota cinstea, și sum cu tota compelezanția, — fiindca asia cere buna cuvenintia, asa aduce cu sine omenia, si in fine fiindca asi ai romanu, asia a fost, si asia va fi în veci vecilor, bun gazduitor chear si pentru straini, in sa precum vedu si deduc, Stimabilul „Cor“ nu primeste ospesii, si deca i vine cineva i țipa afara, — eu in sa nu fac aceia, sum român, si că atare, legea mea romaneasca, limba mea romaneasca, si graiu meu romanescu, — leam primit că mostenire scumpa dela mama mea, are ma laptat, nule dau pentru o lume întreaga i de acia înainte ospesii ce voi avea onorea de a caute casa mea i-voi gazdui si i voi cinsti si tracta, cu tota dragostea de român, dupa cum am gazduit si Cinstit si pre Domna Dr. Siegescu cu copilasii sai dragalasi.

Ioan Maior,
adm. domeniilor Metrop.

Suntem convinși, că în limba unguerească d. *Ioan Maior* scrie corect și frumos. De altfel asupra afacerii vom reveni din punct de vedere principal.

Obstrucție. Ralierea partidelor independentiste, sunt auspicii, că va produce schimbări însemnate în politica actuală. Mână în mână au pornit lupta perseverantă pentru a zădărnici cu orice mijloace legiferarea proiectelor militare.

Că iau serios obstrucția decretată cu multă însuflețire în consfăturile prealabil ținute, dovedește chiar și atitudinea lor de până acum.

Proiectele erau puse la ordinea zilei încă pe Miercuri și grație vorbăriei opoziționalilor, abia pe Joi s'a deschis discuția asupra lor. Le-a precedat însă și ieri o discuție fără rost asupra regulamentului Camerei, cu scopul de a pierde din vreme cu nimicuri.

Se prevede o discuție infinită asupra proiectelor. Opoziționalii au pornit o campanie sistematică și durabilă. Numai din partidul justhist 30 s'au obligat a se opune cu toate puterile încercării temerare a guvernului de a înființa proiectele nefaste.

Scopul opoziției — evident — este a pune la grea încercare răbdarea mame-lucilor din partidul muncii. Cel puțin la aceasta putem concluda din împrejurarea, că din parte-le discuția e aranjată astfel, ca pe fiecare zi numai un orator să ia cuvânt, iar restul timpului să-l risipească cu obstrucție tehnică, adică cu discuții sterpe asupra interpretării paragrafilor din regulamentul de casă și cu votare nominală.

Amintim ca un curiosum, că un statistician maniac a și calculat durata dezbaterii proiectelor militare, presupunând că fiecare orator va ține să se folosească de drepturile ce le garantează legea. Treizeci de oratori, cari s'au obligat în scris să țină piept cu guvernul, în discursul dezbaterii generale și pe paragrafi ar putea rosti 5280 discursuri.

Inainte de furtună... Liniștea desăvârșită a premierului Khuen-Héderváry e suspectă. Se pare că nepăsarea cu care privește atitudinea agresivă a opoziționalilor este forțată și ascunde germele unei volnicii fără păreche.

In cercuri bine informate de altfel se svonește că pururea zimbitorul Khuen e decis la un pas rezolut, cu care să zădărnicească obstrucția independentiștilor.

E cert, că liniștea mocnită ce stăpânește actualmente întreg partidul național al muncii prevestește o isbucnire pătimașe, care însă între orice împrejurări numai favorabilă poate fi pentru sufragiul universal.

*

E supărat contele Batthyányi. Purtătorul celei mai respectabile barbe din întreg parlamentul ungar, contele Teodor Batthyányi e supărat. E jignit în ambiție din partea camarazilor lui de luptă. Neobositul orator opozițional e preterat cu desăvârșire în lupta actuală declarată împotriva proiectelor militare. D. conte nu este în ochii tovarășilor săi „războinic“ deajuns, pentru a-i oferi loc în linia de luptă.

Se zice, că faptul acesta e răzbunarea sorței, — chiar la inițiativa d-lui, fiind preterat câțiva ani înainte Barta Ödön.

*

„Eveniment politic (I)“ Mai multe ziare din Capitală aduc, ca un eveniment politic știrea, despre însănașirea adoratului politician — toreador de tristă memorie Jeszenszky Sándor.

Bucuria compatrioților noștri e deci completă.

*

Apponyi—Tisza. Oratorul de forță al partidelor independentiste va fi eruditul conte Apponyi, care promite pe un discurs grandios pe săptămâna viitoare. Va cerca să dea lovitura de moarte odioaselor proiecte militare.

Față de matadorul frazelor clastice, partidul muncii va opune pe leul dela Geszt. Aces-

tuia, au speranță domnii dela petere, îi va reuși să spulbere întreagă argumentația maestrului Apponyi.

Cât de curând o să avem deci plăcerea, să asistăm la lupta celor mai „glorioși“ gladiatori ai parlamentului ungar.

Obstrucție în Cameră

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 14 Iulie

Ședința se deschide la 10 ore.

Prezident: Berzeviczy.

După autenticarea protocolului din ședința trecută, deputatul *Lovászy* cere ca rugarea comitatului Szabolcs intrată contra reformelor militare precum și alte rugări să se tipărească și să se împartă deputaților. Guvernamentalii fac un zgomot asurzitor la auzul cuvintelor lui.

Justh cere ca deputatului *Lovászy* să i-se dea posibilitatea de a vorbi. După potolirea zgomotului *Lovászy* de fapt își face propunerea, dar îndată se scoală *Benedek* și propune ca înainte de a se tipări rugările, să fie mai întâiu trecute prin comisie și numai după aceea să ajungă înaintea Camerei. Adecă *Benedek* a aflat un nou mijloc prin care să se trăgăneze dezbaterea.

Notarul citește protocolul ca și până aici, repede și nu prea tare, căci nimeni și așa nu asculta, dar de astădată părinții patriei sunt foarte conștiincioși și pretind ca protocolul și rugările su fie cetite cu voce înaltă, ca să audă fiecare. In sgomotul acesta *Rudnyánszky* acuză opoziția, că nu e serioasă.

Justh pretinde ca pentru aceasta să fie îndrumat la ordine.

Lovászy îi ripostează, că deputații guvernamentalii au fost cumpărați toți pe bani.

Sgomotul continuă și mai departe. După un timp mai scurt prezidentul enunță, că 20 deputați au cerut ședința secretă. Indată sunt evacuate galeriile și se deschide ședința secretă.

Ședința a fost cerută de opoziționali, ca să facă unele declarații.

Róth se scoală și spune, că opoziția nu vrea să se lase răpită de personalități într-o luptă atât de serioasă cum este și lupta prezentă. Guvernamentalii însă par a nu pricepe aceasta, căci un membru al acestui partid vine și din senin aruncă asupra opoziției acuza, că nu este serioasă. Opoziția a cerut ședința secretă, ca să declare, că ea azi continuă numai lupta începută înainte cu zeci de ani, deci să nu fie apostrofată cu atâta maliție din partea guvernamentalilor, cum a făcut aceasta *Rudnyánszky*.

Benedek aduce și alte motive, cari necesitează ședința secretă. Unul din aceste motive este și persoana prezidentului, care, deși are și înaintea opoziției cea mai mare trecere, a comis o greșeală, când n'a dispus, ca textul rugărilor intrate la Cameră să fie susceptibile în ziarul dieței.

Prezidentul *Berzeviczy* dă lămuririle de lipsă. Spune, că a purces după o veche datină parlamentară, căci nici proiectele de lege nu se iau în ziar, de aceea n'a luat nici rugările.

I. Justh îl combate zicând, că legile nu se iau în ziar deaceia, pentru că sunt la îndemână tuturor, dar rugările nu, nefiind tipărite.

În al doilea rând se pune la discuție chestia lui *Hock* de ieri, care a fost îndrumat la ordine, dar nu tot așa *Rudnyánszky* care a vătămat un partid întreg.

Rudnyánszky se scoală și declară, că n'a avut intuiția să vatem partidul, ci s'a adresat mai mult unor deputați din jurul lui spunându-le că o purtare de așa fel nu denotă prea mare seriozitate. De altfel pentru aceste expresii își va cere scuzele în ședința publică.

După observările lui *Justh* și ale prezidentului se încheie ședința secretă.

Ședința publică.

Rudnyánszky cere scuze pentru expresia întrebuintată. Ii pare rău că a fost rău înțeles, căci n'a avut intenția să vatem partidul.

Benedek cere din nou ca rugările intrate să fie tipărite și distribuite între deputați.

Urmează discuția proiectelor militare.

Mai întâiu vorbește *Eakonyi Samu*. Declară

să piară în desvoltarea lor, să binevoiască a trimite ajutorul lor la comuna bisericeii gr. or. din Mogoș-Mămăligani, (u. d. Bucsum), pentru edificarea școlii.

Mogoș-mămăligani, în Ian. 1911.

Pentru comitet: *Vasilie David*, paroh gr. or.

Incheierea anului la școlile noastre medii și superioare s'a făcut ieri cu o deosebită solemnitate. După oficierea serviciului divin în biserica Sf. Nicolae, la care au participat elevii gimnaziului și ai școlii com. sup., în frunte cu corpul profesoral, elevii, profesorii și un distins public s'au întrunit în sala festivă a gimnaziului, unde serbarea s'a inaugurat printr'o frumoasă rugăciune executată de corul mixt al școlilor sub conducerea maestrului Dima. Directorul liceului d. Virgil Onițiu a rostit apoi un magistral discurs festiv. Terminând d. director între aplauzele generale ale publicului, a luat cuvântul părintele protop dr. Vasile Saftu, exprimând directorilor și profesorilor recunoștința forurilor școlare administrative pentru munca frumoasă depusă în anul școlar expirat. Părintele protopop a ținut să aducă din acest prilej elogiul d-lui prof. A. Bârseanu, care, — precum știm — va lua în curând în primire conducerea Asociațiunii noastre, mutându-se la Sibiu. Publicul a făcut d-lui Bârseanu călduroase și îndelungate manifestațiuni de simpatie. Serbarea s'a încheiat cu două coruri admirabile, unul mixt, celalalt de bărbaiți, executate cu o deosebită măiestrie de corul elevilor sub conducerea d-lui Dima. La insistențele aplauze ale publicului corul admirabil „In crâng“ a fost repetat. Maestrului Dima i s'au făcut mari ovațiuni. A urmat apoi premiarea elevilor distinși.

În public am observat între oaspeții veniți din România între alții pe d. Paul, inspectorul general al învățământului secundar din România, pe d. căpitan Brăiloiu cu d-na din Târgu-Jiu, pe marele comerciant Nicolau din București cu d-na etc.

Cununii. Angela Dan și dr. Constantin Lăcea ne fac cunoscută căsătoria lor, care se va celebra Duminecă în 3/16 Iulie 1911, la 4 ore d. a. în biserica Sf. Adormiri din cetatea Brașovului. Felicitările se primesc în biserică.

D-soara Ecaterina C. Darie Pastia și d-nul Ioan R. Negruț ne anunță cununia lor religioasă, care se va oficia Duminecă în 3 Iulie v. 1911, în biserica catedrală Sfântul Ioan din Focșani.

Felicitări.

Din patrie.

Accesele unui nebun. În preajma comunei Lovasberény într'una din diminețile trecute muncitorii, cari grăbiau la lucru au azistat la o scenă dureroasă. Din depărtare se auzia urlet sălbatec și răcniri desperate. Toți sileau spre locul de nude veneau strigătele. Ajunși la răspântie un tablou ciudat li-se desfășură înaintea ochilor. Pe crucifix se cățără o figură undă de om, văierându-se dureros. La aspectul acesta o parte din privitori, fugi, cei mai curajoși strigară către nefericit.

— Eu sunt Dumnezeu! — țipa nebunul — nu vă atingeți de mine!...

Câțiva muncitori au avizat jandarmeria, care cu mare greutate îl făcu inofensiv.

Bietul om e un anumit Stefan Tóth, într'un rând internat, acum însă din lipsa de balamucuri, liber.

Un cadavru găsit pe câmp. O femeie din Fofeldea (com. Sibiu) ducându-se la holda ei, a văzut pe câmp cadavru unui om cu înfățișare aproape de schelet. Femeea dând de veste, s'a putut afla că mortul a fost un sătean Avram Popa, care era mut și acum un an înnebunise, pentru care motiv fusese internat în ospiciul de alienați din Sibiu. Reușind însă să fugă din ospiciu nu s'a mai putut afla nimic de dânsul decât că fusese zărit sub podul Hărtibaciului, privind inconștient în apă.

Nenorocitul a murit de foame.

Jandarm în pachet. Conducerea căilor ferate ungare de o vreme încoace primește dese jalbe din public. Plânsorile se refer îndeosebi la dij-

muirea articolelor de consum. Cele mai multe jalbe venind de pe linia ferată Szabadka—Kiskörös direcțiunea a încredințat afacerea poliției și jandarmeriei.

Cu mult tact s'a pornit ancheta. Însă ori cât de atenți erau oamenii ordinei, nu aflaseră nimic.

În sfârșit alaltăieri i-a venit unui jandarm o idee salutară. În Kiskörös s'a lăsat pachetat într'o ladă mare. Apoi scriind că lada conține sticlării (să nu-l prea sdrobească impiegații, aruncându-l ici-colo,) s'a lăsat așezat între mărfuri.

Pe drum n'a observat nimic. Cu atât mai multe a văzut însă sosind la locul destinat. Puțin după descărcare a intrat magazinerul în magazină și cu multă pricepere destupase un vas de bere. Cum era însă și flămând scotoci și câte ceva mâncare dintr'un pachet.

Jandarmul văzând aceasta, ținând poate să nu-l sfredească și pe dânsul, a crezut de oportunitate momentul de a striga pe hoț.

— O să-ți prea îngreunezi stomacul, măi! Funcționarul necredincios privi speriat împrejur. Nu știa în primul moment cu ce fantomă are a face, dar în celalalt moment se lămură. Jandarmul vesel desfăcu lada și deținu pe impieगत.

Impotriva funcționarului infidel s'a pornit investigație.

Dela frați

O biserică românească la Ierusalim. Miercuri s'a întors în Iași d. Teodor Burada, cunoscutul etnograf, venind din Ierusalim, unde se duse pentru a chibzui clădirea acolo a unei biserici ortodoxe române.

D. Burada a ales un loc la „Poarta lui Damacus“.

Clădirea bisericeii, împreună cu locul, ar costa cam la 150.000 lei.

Pentru moment d. Burada a depus la „Credit lyonnais“ suma de 9000 lei pentru acest loc.

Groznicul incendiu din Moreni. Miercuri la ora 5 p. m. a făcut o puternică erupțiune sonda Nr. 7 a societății „Astra“ din Moreni, la localitatea Bana.

Dela orele 6, sonda a luat foc dela o sondă vecină. A murit în flăcări inginerul Traian Pepa, în vârstă de 26 ani, iar 7 lucrători au fost orbiți arși. Victimele au fost transportate la spitalul din Ploiești. Nu sunt însă speranțe de a scăpa cu viață.

La această sondă lucrau vre-o 40 de lucrători astfel, că până acum nu se știe nimic precis asupra numărului victimelor.

În lot timpul nopții, focul a continuat, iar flăcările se vedeau din Ploiești. Atmosfera în jurul incendiului e încărcată de gaze și sondele la această schelă fiind dese, este mare temere de un mare dezastru.

Pagubele sunt considerabile.

Lucrătorii dela această schelă depun o mare muncă pentru înlăturarea pericolului.

Fundațiunea dlui Ioan Mihu pentru ziaristii români din Ungaria, a făcut tuturor Românilor o frumoasă impresie. Astfel ziarul „Adevărul“, comentează cu multă căldură faptul marelui patriot și filantrop, într'un articol „Despre ziaristii români din Ungaria“. Autorul articolului, dl I. Russu-Abrudeanu, bun cunoscător al situațiilor dela noi, amintește cât de nesigură și zbuciumată e cariera de ziarist român, în deosebire de compatrioții ziaristi unguri, cari duc o viață sigură și liniștită, având bune salarii, statul îngrijindu-se să-i răsplătească pentru șovinismul extrem de care dau dovadă și cu care se mândresc în toate ocaziunile. Dl Abrudeanu încheie astfel articolul dsale: „Admirabilul și frumosul gest al drului Mihu a produs o excelentă impresie în toată presa și inteligența românească de peste munți. El denotă un suflet mare și ales, capabil de a înțelege toate lipsurile și problemele ce agită azi obijduitul popor al fraților noștri din regatul vecin“.

Marile inundații din Moldova. La Răcăciuni: Siretul venind mare s'a revărsat peste maluri, inundând o mare parte de teren pe ambele părți ale malurilor întinzându-se mult în lățime, astfel că a inundat recolta a porumb de diferiților locuitori făcând mari pagube.

S'au întâmplat mai multe accidente mortale,

între cari acelea a doua podari, a nume Stefan Ursake și Nec. Cantoranu cari după 2 zile de muncă au salvat 16 suflete și un număr mare de vite și voind să mai salveze un cal, au fost luați de curentul apei și înecați.

Primarul comunei a lucrat cu activitate pentru salvarea celor cuprinși de apă.

Mai sunt nesalvați: 2 băeți, 8 locuitori cu 10 capete de vite înconjurați de apă cărora nu li se poate da ajutor, precum și 65 vite cari stau în apă încă în viață.

Intinderea sămănăturilor inundate nu se poate cunoaște încă până după scăderea apelor, dar în rot cazul sunt foarte mari întinderi inundate.

Apa a început cu încetul să descrească. Pagubele sunt foarte mari.

La Mihăileni: În urma ploilor neîntrerupte în zilele de 23, 24, 25 și 26 Iunie, apele Molniței și ale Siretului s'au împreunat formând o masă de apă pe o lărgime de vre-o 3 klm. La vamă, peste podul de pe Molniță și care face hotarul dinspre Austro-Ungaria apa atinge grinzile de sub pod. La ambele poduri de peste Siret la intrarea dinspre Mihăileni, în târgul Siret (Bucovina) apa a venit atât de mare încât pe cel ce trece trenul cât și cel pentru trăsuri călătorii se dau jos din tren care își continuă drumul foarte încet într'unul din picioarele de piatră pare a fi slăbit de apă. S'a oprit trecerea trásurilor peste podul destinat trásurilor. Oamenii trec pe jos podul, iar trásurile așteaptă pe de-o parte și alta.

La Podul Iloaiei: Bahluiul crește necontentit, Duminecă el a crescut în o jumătate de oră cu 17 centimetri. A luat tot ce a întâlnit în cale. A scos sămănăturile din rădăcini, a înecat pasări și vite de ale oamenilor de prin părțile mai retrase ale orașului. Ploile continuă și astăzi. Orașelul este împărțit în două: aceste două părți se unesc printr'un pod de-asupra Bahluiului. Pe când partea de jos a fost inundată de apă cealaltă parte a fost cuprinsă de un incendiu groznic, din cauza aprinderii unui depozit de var.

La Ștefănești (Covurlui): În localitate din cauza marilor ploi, apele Brateșului s'au revărsat inundând podul ce trece în spre Prut. De asemenea apele Prutului au crescut enorm unindu-se într'o parte cu Bașaul și a cuprins șesurile și sămănăturile cu apă.

Pichetul de grăniceri de pe malul Prutului e înconjurat de apă. Soldații voind să salveze mobilierul pichetului, n'au mai putut ajunge acolo decât plutind cu bărci. Mai multe mori de vânt de pe malul Prutului au fost luate de apă. Apele Prutului cât și ale Brateșului sunt în creștere.

Mai multe sate din Basarabia au fost inundate.

La Galați: Cu concursul bărcilor au fost salvate în comuna Independența 300 oi, 4 păzitori și 6 oameni cari se aflau la muncă.

De asemenea au fost salvate 500 vite cornute și 15 locuri amenințate de înec.

La Piscu au fost salvate 1000 oi și toate vitele cornute.

Diverse

Chirurg dibaci. Un chirurg francez fu chemat să ia sânge Sultanului. Dar nu știu cum făcu, că rupse vârful lanțetei în vana înălțimeii Sale. Cu toate acestea, esculapul nu-și pierdu curajul: Dete padișahului așa o palmă afurisită, că împărăția Sa sări de pe scaun de un stâjen în sus. Norocul însă fu, că în acelaș timp a sărit și lanțeta din vână.

— Bre! strigă Sultanul, să-l spânzure nu-mai decât!

— Lasă-mă, Impărate, să-ți termin operația și pe urmă spânzură-mă!

— Fie!

În acelaș timp însă chirurgul explică pen-truce fusese nevoit să-i dea palma.

Padișahul, care era om deștept, nu numai că-l iertă, dar se puse pe un răs, că-i curse sângele mai ușor și mult tocmai cât trebuia.

Franz Liszt, măturător de stradă. De curând a apărut de sub presă un volum german, cuprinzând o bogată colecție de întâmplări și curiozități din viețile artiștilor mari.

Din această lucrare rezultă, că printre artiști, compozitorii muzicali sunt cei cari au o viață mai bogată în întâmplări ciudate, iar dintre muzicanți, Frantz Liszt este acela, care și-a colorat mai mult viața cu fel de fel de ciudățenii. Iată, spre exemplu, una din întâmplările sale:

Într'o zi un măturător de stradă ceru milă

dela celebrul pianist. „Prietenii îi răspunse el, — și-aș da bucuros ceva, dar n'am la mine decât o hârtie de 50 lei.

— Atunci mă duc eu s'o schimb, dar nu știu ce să fac cu mătura mea — zise măturătorul. — Dute, și voi ține eu mătura până te vei întoarce, observă Liszt, iar omul luă hârtia și plecă.

Liszt rămase cu mătura cea lungă în mână, așteptând. Niște amici ai lui, trecând din întâmplare pe acolo se opriră uimiți văzând pe Liszt ținând în mână un instrument așa de puțin muzical. Totuși nu le venea să creadă, că era el și se întrebau mereu nedumeriți: „O fi, ori n'o fi? Dar o așa asemănare e prea izbitoare, și unul dintr'ânșii întrebă în sfârșit:

Bine, Branz, ce faci aici cu mătura asta? El le povesti întâmplarea, iar dânsii îi ziseră, că era un „lesne crezător“, asigurându-l, că avea să aștepte mult și bine banii și pe măturător.

Adevărat e, că Liszt aștepta cam de mult și că începuse să se îndoiască și el. Dar când să plece, iată că un om se apropie în fuga mare: era măturătorul care dete maestrului cei 50 de lei schimbați, și-și luă mătura în primire scuzându-se, că întârziase. Liszt, scăpând din situația sa neplăcută, dete măturătorului jumătate din banii schimbați și plecă cu amicii săi.

100 zile în letargie. Intr'o localitate din Rusia s'a întâmplat un caz rar de letargie. Înainte cu patru luni a fost arestat un anumit Matvejev. El a fost capul unei bande de hoți, care a atacat un tren personal.

Înainte de partractarea procesului cu două zile hoțul arestat a adormit. De atunci au trecut 100 de zile și hoțul nu s'a mai trezit. La început se credea, că simulează, acum însă toți sunt convinși, că doarme și e obiectul unei supraveghieri minuțioasă din partea autorităților. Din Petersburg au plecat mai mulți profesori cu renume, ca să studieze cazul interesant.

Petrecheri.

In Șaroușul-săsesc, comitetul parohiei gr. or. de acolo aranjază *Serată teatrală și corală* în 10/23 Iulie, a. c. cu prilejul sfințirii școlii gr. or. rom. și a adunării desp. „Astra“ din Ibașfalău.

Se va juca: „*In sat la Tânginești*“ de V. Gilu și „*Dragoste copilărească*“. Inceputul la ora 7. — Urmează joc.

Concert împreună cu joc va avea loc Duminică în 30 Iulie n. în Monor. Inceputul la ora 5 p. m.

Venitul pentru biserică.

Din străinătate.

Situația în Austria. Rezultatul conferințelor ținute de prim ministrul Gautsch cu șefii diferitelor partide este, că proiectul reformelor militare va fi amânat pe toamnă. Gautsch s'a convins că nici un partid, nici chiar cel național german, nu s'a arătat aplicat a se învoi la prezentarea lui încă în sesiunea de vară din anul acesta. Cu atât mai multă primire a avut planul lui referitor la proiectul băncii, chiar și socialdemocrații s'au arătat învoii pentru desbateră acestui proiect.

Mai multe greutateți pare a avea guvernul cu cetiri, cari promet a face mai mari greutateți guvernului, dacă nu se va rezolvi odată conflictul de limbă din Boemia. Ei nu se angajează față de guvern până ce acesta nu va desființa odată sistemul inaugurat de Bienerth și vor continua cu opoziția chiar și cu prețul disolvării parlamentului.

Conflictul din Maroc. Ministrul de externe spaniol a declarat, că Spania urmărește cu viu interes consfățuirea dintre Cambon și Kiderlen-Wächter, cari decurg în prezent în Berlin. Spania va face toate demersurile, ca drepturile să rămână neatrinse, dar își va da de altă parte tot concursul, ca lucrurile să se rezolve pe cale pașnică. Din alte surse se vestește că se vor ține pertractări între Franța, Germania, Anglia și Spania, unde se va hotărî în mod definitiv asupra sorții Marocului. Se crede că se va afla o formulă după care Maroc să fie pusă sub scutul tuturor acestor puteri deopotrivă.

Socialiștii din Franța desvoaltă o agitație

pentru adunările, ce voesc să convoace în luna August în mai multe localități din Franța. Scopul lor este să protesteze împotriva politicii tuturor statelor europene, cari se îngerează în afacerile interne din Maroc. La aceste adunări vor participa și număroși deputați din străinătate.

Din Serbia. Din cercuri bineinformate s'a lăsat s'auze, că atât regele cât și moștenitorul de tron Alexandru și-au propus să restabilească legăturile amicale dintre Serbia și Monarhia noastră.

Ambii sunt convinși de necesitatea aceasta și își vor pune în cumpănă toată influința, ca să repare ce a stricat prințul Gheorghe prin atitudinea sa fără tact. Primul act spre acest scop se va face în luna August, când Monarhul nostru va fi felicitat din prilejul zilei nașterii lui prin o deputație specială trimisă din Serbia. Ministrul Milovanovics aprobă întru toate acest pas și crede, că e foarte potrivit pentru promovarea păcei între cele două state. Acestei deputațiuni îi va urma apoi vizita regelui Petru, care va încredința la toamnă la Viena să felicite pe Majestatea Sa.

Marea Sobranie din Bulgaria. Față de reforma constituției din Bulgaria se manifestă din afară tot mai multă opoziție. Dușmanii reformelor recurg la toate mijloacele ca să împiedece lucrările adunării. Preșidenții au primit în timpul mai nou mai multe epistole anonime, în cari sunt amenințați cu moarte, dacă vor permite introducerea articolului 17 în constituție. Acest articol se referă la încheierea de contracte secrete cu statele străine precum și acel articol, care privește activitatea tribunalelor militare pe timp de războiu.

La sfârșitul ședinței de ieri s'a întâmplat un incident. Socialistul Canow a ținut o cuvântare mai lungă, în care a protestat energic, că președintele nu-l admisesese la cuvânt, ci a lăsat să vorbească alții înaintea lui. Prin aceasta s'a produs un schimb de vorbe între majoritate și opoziție. Socialistul Canow se iritase într'atâta încât abia îl putură liniști cvestorii. Liniște cu toate acestea nu s'a făcut și președintele s'a văzut silit să închidă ședința.

La votare articolul 17 a fost primit cu majoritate de voturi.

Eschimoși călătorind pe vaporul „America“. În zilele trecute, pe vaporul „America“ al companiei „Hamburg American Line“ au urcat niște Eschimoși (oameni cari trăesc în părțile ghețoase din polul nordic.)

Acești ciudați pasageri nu pot fi văzuți decât foarte rar, din pricina că fiind cald pe vapor ei nu pot suferii căldura ca ceilalți pasageri.

Pentru ca să poată fi ținuți în viață, li-s'au făcut o cabină mare, de ghiață în cari ei stau peste zi închiși.

Un milionar american, îi transportă la Hamburg. Ei sunt aduși din partea nordică a Grönlandei.

Camera eschimoșilor e provăzută cu țevi, cari prin ajutorul mașinei le ține camera lor tot înghețată.

Aci își aștern eschimoșii cojoacele lor de piele de urs și-și duc viața lor obicinuită în domeniul gheții.

Pasagerii curioși să-i vadă, merg la camera lor, unde nu pot sta însă mult, din pricina frigului mare. Numai eschimoșii sunt veseli și cântă în limba lor puțin cunoscută, diferite cântece, făcând mare impresie între pasageri.

Când eschimoșii vor fi debarcați la Hamburg, din nou vor trebui duși într'o cameră de ghiață, lucru care nu le va veni tocmai bine nici lor, și nici proprietarului care îi va ținea fiind întreținerea prea scumpă.

Aviatică. Marele circuit european s'a sfârșit. Calea de 1650 kilometri Paris—Lüttich—Utrecht—Bruxela—Roubaix—Calais—London—Calais—Paris a fost străbătută de 09 parte dintre aviatorii anunțați. În program a fost stabilit, ca cele 10 stațiuni să fie atinse în decurs de 15 zile. Din cauza timpului nefavorabil însă termenul a durat 19 zile.

Trei aviatici s'au nenorocit, la cari mai trebuie poate socotit și al patrulea, Gayet, care a căzut de asemenea și a cărui stare e îngrijorătoare. Rezultatele obținute sunt a se mulțumi fabricelor de aeroplane, cari s'au îngrijit, ca la fiecare stațiune au pregătit un motor pen-

tru schimb pe seama acelora, cari ar ajunge la țintă. Cu tot avantajul acesta, circuitul aranjat de Francezi, a fost cu mult mai superior celui german. De remarcat este, că trecerea canalului Mancei s'a făcut fără obstacol, așa că nici un aparat nu s'a scaldat în apele mării. Sosirea aviaticilor la Paris n'a fost anunțată la timp, încât numai puțin public a asistat la sosirea învingătorilor. Ziarul „Journal“, care a aranjat circuitul a voit, ca sosirea să se facă într'o zi de Duminică. Prefectul Parisului însă precaut pe urma mării nenorociri din timpul din urmă, n'a admis-o. Coborîrea s'a făcut în condițiuni foarte bune, deoarece a fost un timp foarte favorabil.

Invingător a fost marinarul *Conneau* care sub numele de *Beumont* a făcut o reclamă mare aparatelor lui Bleriot. Al doilea a fost *Garros* tot cu un monoplan sistem Bleriot. Dacă mai considerăm, că numai aceste aparate n'au avut trebuință de schimb de motor și că numai ele s'au folosit pe întreaga cale și la dus și la întors, apare evident, că aparatele lui Bleriot s'au dovedit de cele mai bune până acum. De remarcat este, că la acest circuit s'a constatat, că motoarele cu 50 puteri de cai au întrecut pe cele de 70 puteri de cai, deci se vede, că aparatele cu celeritate mai mare, nu sunt și cele mai sigure. *Conneau* învingătorul a câștigat de tot 149.250 fr. La Roma a câștigat 120.000 franci. Aviaticii au fost salutați și primiți cu mari festivități, n'a apărut însă nici un ministru personal.

Situația în Albania. Un distins bărbat de stat turc vorbind de actuala situație în Ealcani a declarat că nu există pericol de războiu.

Dacă muntenegrenii nu vor ataca pe turci u va fi războiu. Situația e foarte grea pentru că malisorii s'au împărțit în două grupuri. Unul cere complectă autonomie, lucru pe care Turcia nici nu vrea să-l discute; celalalt cere concesiunile concesi.

Valiul din Skutari a fost autorizat să publice concesiunile printr'o proclamație și să anunțe prelungirea termenului de supunere cu 10 zile.

Șansele pentru supunerea malisorilor sunt însă foarte mici.

„Visische Zeitung“ află din Cetinje că în ziua de 27, recelii au atacat trupele turcești la Ziewne-Wnejska.

Sunt numeroși morți și răniți de ambele părți.

Un trib din sudul Albaniei s'a revoltat. Trupe turcești au fost trimise pentru a înăbuși revolta.

Ziarul „Slavischer Tagblatt“ publică o corespondență la Podgorița, prin care se cere o anchetă a presei internaționale în Albania.

Arătata corespondență spune că afirmările oficiale cum că luptele au încetat sunt false. Ele dimpotrivă, continuă cu mare furie și nu e nici o speranță că se apropie vremea când vor fi potolite.

Răstrângerea sărbătorilor în biserică catolică. În zilele din urmă s'a lăsat vestea, că Papa a dat un ordin nou din inițiativă proprie, prin care vrea ca multe sărbători să se pună pe ziua de Duminică. Adevărul este, că acest ordin se va referi numai la orașul Roma, de-oarece Curia papală e convinsă, că o ordonațiune ee natura aceasta dată pentru toți credincioșii bisericii sale, ar produce în popor eventual turburări fiind multe din ele influențate de împrejurări locale și de firea poporului din diferite țări.

Greva zidarilor din Paris. Zidarii din Paris s'au pus în grevă. Numărul greviștilor dela lucrările de construcție se ridică la 60.000. Șefii mișcării au luat măsuri ca nici un lucrător să nu poată fi corupt. Prefectul poliției a hotărît înlocuirea lucrătorilor cu soldați.

40.000 muncitori pe drumuri. 40.000 de lucrători dela construcțiuni au fost licențiați de un lockout al patronilor.

Congresul socialist din Serajevo. Congresul socialiștilor din Bosnia și Herțegovina cu marele meeting ce i-a urmat au decurs în lir'iste.

Oratorii au discutat chestii generale, ca de exemplu înfrângerea creștinilor sociali în Austria, care a fost caracterizată ca fiind începutul înfrângerii agrarismului.

că va fi foarte lung și cere, Camera să fie cu considerare față de el. Prezintă o propunere în sensul căreia guvernul să prezinte mai întâu proiectul sufragiului universal și numai după aceea pe cel al reformelor militare. Recunoaște, că raportorul și-a dat silința să dovedească însemnătatea reformelor, dar n'a fost corect pentru că mai întâu trebuie adus votul universal, pentru că numai un parlament democrat poate să hotărască asupra unei chestiuni atât de importante.

După guvern însă cea mai ardentă lipsă a țării este proiectul prezentat, pe care l-a adus din Viena ca revendicare națională. (Sgomot).

Se poate întâmpla, ca proiectul să nu fie votat în Austria, căzând guvernul și atunci va intra în vigoare § 13 al art. XII din 1867, după care în astfel de cazuri trebuie emisă o comisie parlamentară. Un astfel de precedent însă poate fi foarte primejdios pentru țară. Nimeni din guvern n'a dat lămuriri asupra cuprinsului proiectului, așa că țara nu știe despre aceasta.

Acuză guvernul și deputații guvernamentali, că pe timpul alegerilor n'au făcut nici o amintire despre acest proiect, așa că nu este adevărat, că guvernul ar purcede conform dorinței națiunii la aducerea acestei legi. Legea aceasta aduce sarcini enorme asupra țării, e așa zicând mormântul vieții economice a țării.

Domnitorul vrea să dea supușilor mai întâu votul universal și numai după aceea proiectul de față, guvernul să nu amâneze națiunea, cum s'a întâmplat aceasta în cursul mai multor veacuri.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN MILANO

Politice: Proiectul pentru monopolul asigurărilor amânat pentru sesiunea de Noembrie a Parlamentului. — Câștiguri fabuloase ale romancierilor englezi. — Lista civilă a literaturii sărace.

Una din părțile fundamentale ale programului guvernului Giolitti: Monopolul Asigurărilor asupra vieții — a fost amânat pentru Noembrie.

Numărul de data aceasta, n'a putut să prevaleze raționamentelor aduse de minoritate. Primul-ministru văzând greutățile, ce întâmpină în privința votării acestui proiect, a susținut că trebuie să fie menținut criteriul fundamental al legii și a voit, ca votul de încredere în guvern să fie conexat cu votul pentru trecerea la discuția pe articole a proiectului.

Efectuându-se votarea, guvernul a avut majoritatea, totuși a rămas ca discuția pe articole să fie înscrisă în ordinea de zi a primelor ședințe ale deschiderii parlamentului, în toamnă.

Opoziția face mare caz de această victorie morală căci a obligat guvernul a nu mai urma lupta și a amâna fără a concluda, un proiect de lege, în a cărui reușită sigură se baza atât de mult Giolitti. A avut majoritatea însă nu a avut victoria și opoziția afirmă că numai așa a putut avea majoritatea, nehotărând încă nimic asupra formei definitive — în amănunt ale proiectului — și crede că nu se înșală dacă afirmă că această victorie numerică nu consolidează guvernul ci din contră, — date fiind condițiile în care s'a produs, îl slăbește, îl discreditează.

Pentru moment deci, importantul proiect a ieșit din discuție — rămânând ca înainte, ca parlamentul să ia vacanță — să se discute și voteze alte legi de ordin secundar.

*

Luni de zile în urmă, un scriitor român, destăinuind în coloanele unui ziar din Regat, unele amănunte, ce puneau în evidență și arătau cât de prost sunt recompensați scriitorii la noi. Celebrul critic englez, Andrea Lang, a susținut în mod ferm teza, că valoarea artistică a unui autor, adeseori e în raport invers cu câștigul lui.

Dar nu întotdeauna e așa. În Anglia — dupăcum spune un colaborator al ziarului „Corriere della Sera” într-o scrisoare a sa din Londra — sunt romancieri „en vogue”, cari câștig

sume considerabile. Așa citează pe unul Kall Caine, care pentru un roman mediocru, „întitulat: „Profetul alb”, — Strand Magazin i-a plătit nu mai puțin de frumoasa cifră de 200.000 fr. Trebuie de ținut seamă apoi și de dreptul de autor, ce se plătește pentru „ediția colorială”, care se tipărește anume pentru Australia și Canada.

Humphry Ward și baroneasa Orczy vin imediat după Hall Caine și Carelli. Apoi Conan Doyle cu cunoscuta difuziune și fără limite a romanelor lui — nu numai în Anglia, ci chiar în toate părțile lumii. Nuvelele lui, cari au ca protagonist pe Sherlock Holmes — sunt plătite cu prețuri fabuloase și chiar numai pentru o traducere a vre-uneia din aceste nuvele, agenții lui, cer dela 500—1000 lire după diversele țări.

Față însă cu acești nababi ai literaturii se găsec și paria — formată din poeți mai mult — din scriitori cari au un public mai restrâns și o conștiință de artă prea mare ca să poată

trăi comod cu produsul celor ce scriu. Și statul vine în ajutorul lor cu un fond anual de vre-o 30.000 franci, cari sunt împărțiți aceluia ce au adus serviciu culturii naționale; e așa zisă *Civil List* — lista civilă a literaturii proletare.

S'ar crede poate că ajutoarele ar fi distribuite numai între scriitorii necunoscuți marelui public, căci dacă ar fi cunoscută valoarea lor, probabil că n'ar avea nevoie de a cere caritatea națiunii. Și cu toate acestea printre cei ce sunt ajutați — deseori se întâlnesc nume de oarecare popularitate; așa printre cei ajutați anul acesta e W. B. Yeats — unul dintre literații cei mai delicați ai Angliei — iscusit poet și dramaturg care primește 3750 fr. — apoi nuvelistul Conrad.

Ajutoarele însă sunt date și familiilor scriitorilor morți în sărăcie. Așa se citează soția poetului John Davidson ce primește o sumă destul de bunăoară — precum și fiicele unui mare ziarist Green Word — mort în Siberia.

Milano, 10 Iulie 1911.

Anty.

Litere — Arte — Științe

Am visat...

*Am visat în pacea nopții
Că te-ai coborât din stele,
Tu copila mea frumoasă
Draga visurilor mele!*

*Intr'o haină ingerească
Vâl de nevinovăție
Și pe cap o cunună
Din flori albe de lămâie.*

*Și cum lunecai din slavă
Zimbitoare și blăjină
Ai inveselit văzduhul
Cu privirea ta senină...*

*Eu în suflet cu nădejdea
Și credința-n nemurire
Te priveam ca pe o minune
Ce-mi aduce mântuire.*

*Te-ai apropiat de mine,
Mi-ai dat ochii, obrăjorii...
Dar când să te prind în brațe,
Mi-te-au învăluit norii...*

Aurelia Pop.

Teatrul și publicul

de prof. univ. Volkelt (Lipsca)

Trad. liberă autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

Tendința și etica în operele dramatice. Clasicii și modernii

Până acum am avut de a face numai cu piedeci neîmbucurătoare, dacă nu chiar cu zădărnicierea completă a contemplării și aprecierii estetice. Chiar și acolo unde era vorba, ca în „Weisses Rössl”, de trebuințe inofensive sau, ca în „Flachsmann als Erzieher” (Institutorii), de sentimente laudabile, totuși, ele au fost de vină, că n'a fost simțită din partea publicului valoarea mică literară și calitatea condamnată a dramei și că s'a luat — peste tot — o poziție falsă estetică față de drama respectivă: *Există și influențe neartistice, cari acționează pe scenă și cari trebuiesc să fie judecate astfel.* Ceeace vreau să spun are următoarele premise: drama, de care e vorba, are o valoare artistică mare; în impresia complexă a dramei intră elemente esteticite de o valoare omenească mare; impresia artistică a dramei nu se turbură în urma elementelor acestora în mod esențial sau peste tot nici nu turbură de loc.

Avem să ne gândim aici înainte de toate la *emoțiunile morale*. Firește, nu la simțământul acela răspândit, ieftin, sătul, de mulțămire morală, descris mai sus. Deja Schiller pune preț foarte mic pe „echitatea (dreptatea) poetică”, („poetische Gerechtigkeit”) trivială. „Wenn sich das Laster er-

bricht, setzt sich die Tugend zu Tisch”, zice el. Prea bine pot să formeze: scuturarea părerilor morale din amorțeală, deșteptarea și curățirea lor, un amestec binecuvântat la influențele artistice ale scenei.

Cazul ideal constă într'aceea, ca aceste emoții morale nobile să se înstăpânească asupra publicului deodată cu aprecierea nestânjenită, completă, estetică a operei de artă. Chiar și dacă primește emoția și înțelegerea estetică în urma acestora o oareșicare slăbire și zăticnire, poate zăcea în emoțiile acelea morale o atât de mare, însemnată înaintare a simțământului omnesc, încât nu cade în cumpănă diminuarea ținutei estetice rață de câștigul acesta. Să ne gândim la „Wilhelm Tell” de Schiller sau la „Don Carlos” tot de Schiller sau la „Nathan Ințeleptul” de Lessing.**). Câtă bogăție de simțeminte de iubire de patrie, de libertate și de toleranță a izvorit în torent din reprezentațiile teatrale ale acestor trei opere de artă, cu tărie și lăsând urme adânci în inimile spectatorilor! Sau să ne gândim la „Fidelio de Beethoven sau la „Meistersinger”-ii lui Rich. Wagner.

Nespus de mulți oameni vor putea să povestească despre *elevația sufletească purificatoare*, care te îndeamnă pe cărări bune, câștigată în urma acestor opere. Chiar dacă a fost aprecierea muzicală mancă de tot, influința avută asupra caracterului și mentalității întregi, a înregistrat un câștig atât de mare omnesc, încât nu există nici un motiv să ridicăm acuză în numele artei împotriva procedurii acestuia.

Dar mai sunt și alte multe drame mai nouă potrivite să te deștepte din somnolența morală și să te primească. Autorii moderni au predilecție pentru notele, cari te înspăimântă și te intimidează. Aduc în fața ochilor spectatorilor degenerarea, învârtșoarea, decadența și mlaștina păcatelor a unor anumite cercuri și pături ale poporului și vreau astfel să se influențeze, în urma tăriei contrastului, și să smulgă din adormire pe spectatorii. „Puterea întunericului” a lui Tolstoi, „Strigoii” lui Ibsen**), „Țesătorii” lui Hauptmann***) sintetizează mai bine, cred, ceea ce vreau să zic. Și gândindu-mă și la aceste drame, cari te zdruncină cu ajutorul spaimei, care-ți bagă în oase, susțin, că: și la o înțelegere mai puțin completă estetică a spectatorului pot să radieze din piesele acestea deslușiri sufletești și îndemnuri foarte binecuvântate morale. Firește, nu ai voie să fi ajuns un astfel de grad în neputința ta de a aprecia opera de artă, încât să condamni operele acestea dramatice și să le întorci spatele morocănos.

*) Trad. de Gh. Coșbuc, în „Bibl. Teatr. Naț.” (50 bani).

**) Jucată de prin 1859 sub dir. lui C. A. Rosetti în București.

**) „Strigoii”, dramă 3 a. trad. Al Antemireanu, Iași 1897.

***) „Țesătorii” (Die Weber) Bibl. Șaraga. (15 b), trad. de R. Lascar și Colnic altă trad. de Marian și Mons.

De altfel nu lipsesc în poezia dramatică modernă nici dramele, cari dau privirii spectatorului o directivă spre idealurile morale pozitive. Nu se poate numi cu mai multă dreptate alt scriitor dramatic în privința aceasta, decât Ibsen. Ibsen crede în oamenii, cari iau hotărâri înalte, rare, în oameni, cari își crează morala lor din simțământul lor nobilitar, singuri, stăpâni ei înșiși pe voința lor. Crede într'o omenime, care e liberă și puternică ca furtuna, care se deslănțuiește din munți. Crede în capacitatea omului de a se naște din nou sufletește, în putința lui de a se modela din nou în internul său și de a produce în sine o treaptă mai liberă a omenescului. Așa e mai cu seamă în operele sale dramatice: *Nora, Ellida, Rebekka și Rosmer, Alfred și Rita*.

Nu vreau să susțin, că idealurile omenesci ale lui Ibsen trebuiesc aprobate din toate punctele de vedere și în întregimea lor; am — dimpotrivă — numeroase și importante obiecțiuni împotriva lor. Vreau să zic numai: tocmai dela dramele lui Ibsen pot emana îndemnuri considerabile spre *reculegeri și transformări morale*. Firește, ca să fie cu puțință așa ceva, e de lipsă până într'un anumit grad cel puțin, de o prevenire, o condescendență în privința înțelegerii omenescului și artisticului din piesa dramatică. Deoarece această ținută nu se poate câștiga așa de ușor, o să rămână influința morală a creațiilor dramatice ale lui Ibsen totdeauna marginală la o parte nu tocmai mare a societății omenesci*).

Dacă vrem să vedem în întreaga ei întindere influința cea bună răspândită de astfel de piese, trebuie să luăm în considerare și marea mulțime a acelor oameni, cari nu sunt de loc sau numai într'un mic grad capabili de impresii artistice. Astfel de persoane nu vor fi atinse în mod curat artistic nici atunci când opera nu va da ansă nici chiar la cele mai mici sau la alte divagări de soiul acesta, dela subiectul luat. Fiindcă la astfel de persoane nu poți ajunge cu criteriile artistice absolut nimica, e numai salutar, dacă aceștia duc cu dânsii dela o reprezentare teatrală cel puțin influința morală, care nobilitează. Astfel poate d. e. să câștige cineva dela „*Falimentul*” lui Björnson*) dacă îl interesează chiar numai fabula din piesă, niște sentimente într'adevăr întăritoare pentru viața sa sufletească, fiindcă drama aceasta este condusă de o credință în puterea binelui din om, care prinde bine sufletului.

Cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte

Nu peste mult se vor începe din nou cursurile de vară la Vălenii de Munte. Cu durere însă trebuie să amintesc, că noi Românii din Ungaria nu ne-am dat silință până acum să ne arătăm vrednici de ostenețele profesorilor acestor cursuri și în special față de sufletul acestei universități libere, care este d. N. Iorga. Căci din Ungaria au venit anii trecuți cu mult mai puțini oaspeți decât din mica Bucovina, ori din Regat. Și noi suntem acei cari am avea mai multă trebuință, ca să ne adăpăm sufletul la izvorul binefăcător al culturii românești.

Deoarece azi culturile sunt biruitoare. Cu cât o națiune își cunoaște mai bine trecutul cu atât va fi mai conștie de menirea sa și cu atât va avea mai multă putere de rezistență în lupta ce o duce pentru păstrarea ființei sale etnice. Noi Românii de aici nu avem școli naționale în țara noastră, deci nu ne putem cultiva limba și istoria națională, ba ce e mai mult profesorii unguri falsifică trecutul nostru istoric bătându-și joc de eroi ca Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare și Avram Iancu, intenționat numai și numai să slăbească în elevii români iubirea de neam, ca astfel să treacă ușor în tabăra lor. Ori și care român care-și iubește cu adevărat neamul, dar mai ales tineretul, va trebui să meargă, în țara fraților noștri, în mândrul Regat Român, ca să-și câștige cultura națională. Că compatrioților noștri așa ceva nu le pică la socoteală asta de

*) Alte piese dramatice de Ibsen, traduse în rom.: a) „*Rosmersholm*”, dramă 4-a, trad. Virgil Popescu, „Conv. Lit.” XXX. Prem. T. naț. Buc. 1895, b) „*Stâlpii societății*”, trad. B. Marian, „Bibl. p. toji” Nr. 243, c) „*Dușman al poporului*”, „Bibl. Șaraga” (25 b.).

*) „*Un faliment*” trad. de I. B. Hétrat. Prem. t. naț. Buc. 1903. „Bibl. t. naț.” No. 3, (45 bani).

o știm noi bine, deși mereu își bat pieptul, că libertăți ca'n Ungaria nu mai există pe suprafața pământului. Ba au fabricat și proverbe latinești ca de pildă: *Extra Hungariam non est vita si est vita non est ita*. Așadar ca'n Ungaria nu mai este viață.

Ba ce e mai mult fariseul Apponyi a îmbătat lumea din America cu apă rece, lăudând universitățile ungurești, dar a uitat să spună că la aceste două Universități sunt doi analfabeți: Șeghescu și Moldovan Gergely, cari n'au alt merit în ale științei decât acela, că sunt renegați patentati. Că astfel de oameni sunt numiți la catedrele de limba românească, ce înseamnă altă, decât insultarea și batjocorirea limbei și culturii noastre românești. Deci noi suntem siliți ca aceste bunuri strămoșești să le cultivăm în altă țară. Dar la Vălenii-de-Munte n'au trebuință să meargă numai studenții ci și cealaltă parte a publicului românesc cult: preoți, învățători, medici, avocați, ș. a.

Pe lângă aceasta Vălenii-de-Munte e și un loc de viligiatură, unde vin mulți oaspeți din diferite părți ale României, așa că acolo se vor întâlni frați cu frați, făcând cunoștințe și legând prietenii cari de asemenea vor contribui la întărirea unității noastre culturale. E o adevărată fericire și recreare sufletească să petreci și să ascuți pe cei mai ilustri profesori ai universităților din Iași și București. Vom sta oare și de astă dată reci și nepăsători față de acești apostoli ai culturii noastre, cari își jertesc și timpul de recreare al ferilor de vară, ținând cursuri la Vălenii, pentru ca din sufletul lor luminat să ne împărtășească și pe noi? Vom fi atât de nepăsători ca pe aranjatorul acestor cursuri d. N. Iorga, să-l lăsăm singur numai cu profesorii? Eu cred că nu. Cercetarea în număr cât mai mare a acestor cursuri, ar fi poate cea mai mare bucurie și cea mai mare sărbătorire ce i-am putea face celui care a împlinit deunăzi 40 de ani: d. Nicolae Iorga văzând că ideile și învățăturile lui n'au sunat în pustiu.

N. S. Bănățeanu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 Iulie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Schimbară neînsemnată în temperatură, pe alocurea ploi vijelioase.

Prognostic telegrafic: Cald, ploi răslețe, furtuni.

Temperatura la amiază 21.8 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	11.19
Secară	„	9.23
Cucuruz pe Iulie	„	—
„ August	„	7.50
Ovăs pe Oct.	„	7.98
Cucuruzul pe Maiu 1912	„	6.92

De-ale noastre.

Personalii, Domnul dr. Iosif Șeghescu, profesor de universitate și deputatul dietal al cercului Oravița a plecat azi din Arad în societatea Prea Cuvioșiei Sale d-lui Roman Ciorogariu, directorul institutului teologic-pedagogic din loc și prim-comanditarul ziarului național „Tribuna”, la Cuvin, unde vor petrece câteva zile plăcute la via d-lui dr. Sever Ispravnic, nepotul P. C. Sale părintelui protosincol R. Ciorogariu.

Mistificare. Câțiva preținși descendenți ai lui Tuhutum, din Buteni, și-au pus de gând să aranjeze petrecere de vară. Insolenți de feliu, acești domni au avut cutezanța de a publica și numele distinsului fruntaș naționalist dr. Aurel Grozda în lista aranjatorilor, fără cunoștința și învoirea d-lui.

Suntem rugați a aduce la cunoștința publicului românesc indignarea și protestul d-lui Grozda împotriva încercării prea îndrăzneților Ungurași nebotezați, de a-i profana în asemenea mod nerușinat numele lui de Român cinstit.

Convocare. On. membrii ai despărțământului Dej al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român sunt rugați a se prezenta la adunarea generală cercuală, ce se va ținea în Buzuș la 23 Iulie st. n. 1911 ora 4 p. m. în localul restaurantului cu următorul program:

1) Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 2) Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. 3) Raportul comitetului. 4) Raportul cassarului. 5) Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea ambelor rapoarte. 6) Relatarea comisiunii cenzurătoare. 7) Alegerea directorului și a comitetului pe un period de 3 ani. 8) Eventuale propuneri. 9) Inchiiderea adunării. — Dej, la 11 Iulie 1911. *Dr. T. Mihali*, director. *Dr. Ioan Cherecheș*, notar.

Convocare. Adunarea generală a despărțământului *Lăpușul-unguresc* al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” se convoacă pe 23 Iulie st. n. la 3 ore p. m. în Kápolnokmonostor și se invită toți membrii despărțământului precum și sprijinitorii culturii poporului român. *Programa:* 1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 2. Raportul comitetului și al casierului. 3. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor comitetului și casierului. 4. Esmiterea unei comisiuni pentru încsarea de membrii noi și încsarea taxelor. 5. Alegerea a doi membrii pentru reprezentarea despărțământului la adunarea jubilară din Blaj. 6. Propuneri și închiderea adunării. *Lăpușul-unguresc* la 12 Iulie 1911. *Dr. Gavril Buzura*, dir. desp. *Vasilie Duma*, secretar.

Necrolog. Gregoriu și Eugenia Paliciu ca părinți, Ion și Cornel ca frați aduc la cunoștința rudeniilor și cunoșcuților, că iubita lor fiică și soră *Aurora Paliciu* a trecut la cele eterne Joi în 13 Iulie st. n. în etate de 21 ani în Jebel. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

D. N. Mitru proprietar și redactor la „*Plugarul Român*” din Timișoara împlinindu-și pedeapsa de 8 zile pentru politica din „*Baba satului*” în temnița din Lugoj, la 13 Iulie a. c. a ieșit deplin sănătos, și din nou și-a început activitatea.

Aviz. Sosit din străinătate, mi-am reluat practica medicală în Săliște cu ziua de 3/16 Iulie a. c. *Dr. Nicolae Comșa*, membru în comitetul partidului național român.

Apel la inimile române! Munții despre miază-noapte încunjură comuna cea mai nefericită a „*Moșilor*”, comuna „*Mogoș*”. Este știut, că *Moșul* din această comună își câștigă traiul la țară. Comuna răslețită în munții săi, din veacuri bătrâne să bucură de patru biserici creștine române. Situația e așa, încât fieștecare biserică din această comună a înălțat școala proprie. Așa și noi „*Mămăligarii*”, având biserică, am făcut și școală, care până astăzi dă dovadă despre chemarea ei. Suntem așa numiți „*Moși*”, dar Români cu moravuri românești, suntem creștini gr. or. cu credință curată către Dzeu.

Școala noastră e făcută din lemn era bună odinioară pentru micuții „*Moși*”. Aceștia erau dați în locașul ei. Astăzi se pretinde mai mult. Se cere să avem școală de zid! Comuna bisericască stăruie mult să poată face lucrul acesta, dar poporul credincios, care chiar și astăzi poartă sarcina cheltuelilor cu restaurarea lăcașului Sfintei biserici, nu mai poate jertfi. Trebuie să apelăm! Da, noi „*Moși*” români, creștini ai sfintei biserici române gr. or. apelăm la Românii noștri creștini, să binevoiască cu ajutorul lor a înlesni opintirea poporului sărac ca să-și poată zidi școala, pe care o au prețuit și atunci când a fost numai din ramuri edificată. „*Moșii*” strigă, sperând: „*Creștine iubește pe aproapele tău, ca pe tine însuși*”, — și-l ajută! Toți acei binefăcători, cari nu lasă pe acești părăsiți „*Moși*”, ca

Chestiile interne ale Bosniei și Herțegovinei nu au fost atinse.

Monarhul la vânat. Dovadă despre starea sănătății Majestății Sale este, că ieri Împăratul a mers la vânăoară de cerbi în apropiere de Ischl. La ieșirea din parc a întâlnit pe contesa Szécsényi, soția ambasadorului la Paris. A oprit trăsura și s'a coborât la contesa cu care s'a întreținut mai multe minute și-i mulțumi pentru condoleanțele trimise de ea din prilejul doliului din familia ducesei Maria Valeria.

Ajungând la locul de vânat împăratul a fost pus la o probă grea de așteptare. Abia după 7 ore s'a ivit un cerb mai mare, pe care l-a și împușcat. Împăratul s'a bucurat foarte de acest succes și a alergat îndată la cerbul pușcat, care căzuse ceva mai sus dela el, ca să vadă de aproape vânatul. La 8 ore s'a reîntors la Ischl. Se vede din aceasta, că Împăratul se află bine și că știrile rele lăfite în timpul din urmă au fost neîntemeiate.

Dare de pisici. Orașul Drezda a introdus un nou soi de dare. Reprezentanța orașului a hotărât să supună proprietarii de pisici la o dare de 5 coroane după fiecare pisică.

Reprezentanța a motivat acest arunc cu aceea, că în Drezda s'au înmulțit pisicile din cale afară. Numărul lor mare împiedică ținerea în curățenie a caselor, dar mai ales sunt neplăcute pentru larma ce o produc noaptea și pentru că nimicesc paserile cântărețe din grădini și promenăzi. Prin aceasta măsură reprezentanța speră, că proprietarii vor da o mai mare îngrijire pisicilor acasă, ca să nu mai colindeze străzile și natural nici nu se vor înmulți așa tare, ca până aci. Fiecare pisică va trebui să poarte de aici înainte o bandă la grumaz, care va fi semnul că este plătită darea pentru ea. Cele fără acest semn vor fi prinse și nimicite de organele publice.

Congresul ziaristilor panslavi. În prezent își țin ziaristii panslavi congresul lor în Belgrad. Cu acest prilej s'a dat un banchet în onoarea lor. S'au ținut mai multe toaste, între altele și unul de către Polonul *Sasak*. La sfârșit muzica a întonat imnul polon.

Faptul acesta l-a scos din sărite pe ziaristul rus *Vergun*, care a început să protesteze cu sgomot împotriva imnului.

Ceialtați abia cu multă greutate au putut să-l liniștească.

Scopul protestului a fost să îndemne pe Poloni să părăsească congresul. Purtarea aceasta provocatoare a stărut multă amărăciune contra Rușilor.

Omorul ritual din Rusia. Am înregistrat la timpul său în ziarul nostru știrea, că în Rusia s'a dat de urmele unei societăți de Ovrei, care ucidea copiii de creștini pentru scopuri rituale. Chestia a ajuns și în parlament, unde s'au adresat mai multe interpeleți miniștrilor și s'a cerut o cercetare riguroasă a faptului, Guvernul natural a trebuit să cedeze opiniei publice, care pretindea pedepsirea preținșilor criminali și deci a dispus investigația. Rezultatul cercetării care s'a sfârșit acum a fost, că totul a fost numai o scornitură și adevărații criminali ai copilului ucis sunt tatăl său mașter și unchiul său, cari au voit să pună mâna pe moștenirea de mare a copilului.

Ambii au fost arestați și în curând va fi arestată și mama copilului, care încă ar fi amestecată în crimă. Cazul a produs mare senzație.

Din parlamentul Francez. D. De Selves, vorbind cu privire la fixarea datei interpelețiilor relative la chestiunea Agadirului, face apel la înțelepciunea și patriotismul Camerei și cere a permite ca conversațiunile să fie urmate în liniștea și demnitatea care se cuvine unor mari puteri. Când ceasul va sosi, guvernul va spune ceea ce a făcut și va cere Camerei să judece dacă a fost la înălțimea sarcinii sale. Conversațiunea angajată va fi condusă cu grija stăruitoare de ceea ce cer interesele și demnitatea țării, și grija de a menține cu puterea cu care se conversează raporturi de bună înțelegere și de înaltă lealitate (Aplauze). După cererea d-lui De Selves, amânarea sine die a interpelețiilor este adoptată cu 476 de voturi contra 77.

Incidentele tumultuoase se reproduc cu ocaziunea discuțiunii noțiunii d-lui Jaurés de-a se în-

stitui pe rețelele căilor ferate un consiliu superior de disciplină. D. Caillaux cere ca chestiunea să fie trimisă la comisiune; d-sa pune chestiunea de încredere, care e votată cu 409 de voturi contra 89.

Un pariu interesant. În timpul alegerilor, din Praga contele Sternberg a făcut un interesant pariu cu un institutor.

Contele Sternberg s'a obligat să dea pentru comunitatea școlii câte o coroană de fiecare vot ce-l va obține fostul deputat Hein peste 1200; institutorul rămânând să dea în acelaș scop câte o coroană de fiecare vot mai puțin de 1200, obținute de candidat.

Conform pariului, contele Sternberg va da acum școlii cehe 500 coroane.

POȘTA REDACȚIEI

Articolul: *Principiile unor profeți...* nu se poate publica.

Univ. med.
dr. VICTOR GRAUR
medic școlar calificat, profesor de igienă,
instituit de dentistică.
Arad, Andrassy-tér Nr. 22.
Etajul I. în fața pal. administrativ (comit.)

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăgian.**

Din „biblioteca teatrală“

edată de societatea pentru fond de teatru român.

De N. Rădulescu Nîger:

Casă veche, comedie în 1 act, localizată de Ad. Tăslăuanu	40
O sâmbătă norocoasă, piesă pop. în 4 acte de I. V.	40
Moise Păcurarul, piesă pop. în 4 acte de dr. D. Stoica	80
Au plecat la târg de vite, dialog scris în versuri de Em. Suciu	30
Țiganul în căruță, dialog în versuri de Em. Suciu	20
Țiganul la cătane, comedie într'un act, în versuri de Em. Suciu	20
Dialoge de I. Groșforeanu	60
Sâmbăta morților, dramă din pop. în 5 acte	60
Roma învinsă, tragedie în 5 acte, trad. de Carageale	48
Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum și noi iertăm greșităților noștri, piesă teatrală în 3 acte de M. Drăgan	32
Prietinul adevărat e piatră, de diamant piesă teatr. de M. Drăgan	32
Cine sapă groapa altuia, însuși cade în ea, piesă teatrală în 3 acte de M. Drăgan	32
Peștorii, comedie pop. în 3 acte de Span	24
Negruzzi C., teatru	1—
Speranța Th., Mireasa, piesă teatrală	50
„ Mana vacilor	50
„ Curcanii	50
„ Lângă pamânt	50
„ Ce poate lenevia	50
Tănăsescu, Teatru de școală	1—
Cristescu Flor., Două surde, com. pop. în 2 acte	40
Heidelbergul de altă dată, piesă în 5 acte de Layer-Förster	40
Notarul Guerin, com. în 5 acte de Em. Augier	45
Un faliment de Björnson B.	45
Sanda, piesă în 3 acte de Florescu	35
Revizorul, comedie de N. Gogol	45
Diavolul, com. de Molnar	45
Ultimul Vlăstar, dramă în 3 acte de Pandelea	35
Prostul, comedie în 5 acte de Fulda	50
Electra, trag. în 5 acte de Sofocle	35
Don Carlos de Schiller, trad. de Coșbuc	50
Judecătorul din Zalamea, dramă în 3 acte de Calderon	35
Nevasta lui Cerceluș, farsă într'un act de Locusteau	30
Regele Lear, trag. în 5 acte și 25 tablouri de Shakespeare	45

Zile de sărbătoare, comedie în 3 acte de Bertalozzi	40
Carageale L., Năpasta, dramă în 2 acte	60
Livescu I., Floarea din Firenze, comedie în 2 acte	30
— Cerșitorul, dramă în 2 acte	30
Rădulescu N., Țincu N., Doamna Chiajna, dramă istorică	60
Alexandri V., teatru 5 volume a	1:50
Rosetti D. R., Moștenire dela reposata, com.	30
— Un leu și un slot, comedie	30
Shakespeare, Hamlet tragedie	60
Hugo V., Ernani, dramă în 5 acte	60
Lecca H., Casta Diva, dramă în 4 acte	60
— Jucătorii de cărți, piesă în 3 acte	60
Facca, Franțuzitele, comedie-farsă	30
Lecca H., Suprema forță, teatru în 4 acte	60
D'annuzio Făclia sub obroc, trag. în 4 acte	30
Molière Bolnavul închipuit, comedie în 3 acte	60
Doctorul fără voie, comedie	30
Ibsen, Stâlpu societății, dramă în 4 acte	30
Lecca H., Câinii, teatru	30
Wilde O., Salomea, dramă într'un act, trad. de Bărsan	30
Hugo V., Regele petrece, dramă în 5 acte	60
Grillparzer, Hero și Leandru, dramă în 5 acte, trad. de Lecca	30
Carmen Sylva, Ulranda, dramă	30
Raine At. și Bauville, Sărutarea, teatru	30
Gorki, Azilul de noapte, piesă în 4 acte	30
Shakespeare, Femeia îndărătnică, comedie în 5 acte	30
Ibsen, Un dușman al poporului, teatru în 5 acte	30
Sophocle, Oedip rege, tragedie	30
Shakespeare, Romeo și Iulieta, tragedie	30
Legouvé Er., Medeea, tragedie	30
Euripide, Ecuba, tragedie	30
Rostand Em., Principesa îndepărtată, teatru în 4 acte	30
Goethe, Faust, tragedie	60
Schiller Wilhelm Tell	60
Ventura, Curcanii, piesă națională în 4 acte	30
Schiller, Don Carlos, tragedie	60
— Hoții, tragedie	60
Maupassant, De demult, comedie	30
Francois-Ceppée, Lăutarul din Cremona, Pater drama	30
Renato Simoni, Văduva, comedie	30
Ibsen H., Ziua învierii, epilog dramatic	30
Caillavert și Robert de Fiers, Amorul vechiază, comedie în 4 acte	30
Racine, Andromaca, tragedie	30
Adam E., Teatru școlar pentru băieți și fete	60
Reaumarchais, Bărbierul din Sevilla, trad. de Lecca	30
Molière, Avaru, comedie	30
Ibsen H., Nora sau casa de păpuși, dramă	30
Suderman, Stane de piatră, piesă în 4 acte	30
Caillavert și Robert de Fiers, Măgarul lui Buridan, comedie	30
Nicolau Em., Urmările, piesă în 3 acte	30
Schiller, Intrigă și amor, tragedie	60
Suderman, Ioan Botezătorul, tragedie	30
Adam, Teatru pentru băieți	30
„ „ „ fete	30
Delavrancea, Apus de soare, dramă în 4 acte	2—
— Viforul, dramă în 4 acte	2—
— Luceafărul, dramă în 5 acte	2:50
Shakespeare, Regele Richard III., tragedie	4—
— Neguțătorul din Veneția, com. în 5 acte	4—
Davila Al., Vlaicu Vodă, dramă în 5 acte	4—
Riria, Elvira, tragedie	2—
Lovinescu E., De prestie prag, dr. în 5 acte	1—
Daus, Eglé poem dramatic	2—
V. Al. Mariei, Pentru sfânta dreptate, dr. în 4 acte	1:25
Ursachi C. G., Ocăsnicie, com. în 3 acte	3:50

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel mai modern. ...
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.
Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Ziffer Sándor

întreprindere de mașini de scris
Arad, strada Forray, palatul contelui Hunyady.

Unicul vânzător al mașinilor cu renume universal

Underwood Visible,

se pot scrie deodată 15—20 exemplare; soliditatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere românești după plac, se pot primi pentru probă și recomandare **fără taxă.**

Primesc și pentru jurul Aradului întocmirea mașinilor în cursul anului întreg și sub îngrijirea mea de specialist, mașinile vor funcționa regulat.

Curs permanent pentru stenografie și contabilitate la mașină.

Mare magazin de aparținente de cea mai bună calitate.

Un candidat de avocat cu praxă

află numai decât aplicare în cancelaria subscrisului. Condițiuni foarte favorabile. Ofertele să se adreseze direct mie.

Dr. George Gërda
adz. în Făget (Facsád).

Harta comitatului Arad

cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și provăzute cu leături) se poate comanda la

Librăria diecezană
din Arad.

Prețul per bucată **16 Cor.**

„AURARIA“
institut de credit și economii, societate pe acțiuni în
Abrud.

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea postului de **contabil** la filiala din Offenbaia a institutului de credit „AURARIA“ din Abrud.

Salarul la început se fixează în suma de 1600 Cor., iar după un an de praxă se va regula amăsurat împrejurărilor, denumindu-se eventual respectivul de funcționar definitiv cu dreptul la beneficiile statutare și la fondul de pensie.

Se recere dela reflectanți absolutor dela o școală comercială, praxă de a putea conduce singur contabilitatea, conduită neexcepțională și cunoașterea limbilor române, maghiară și după posibilitate a celei germane.

Cererile provăzute cu atestatele de lipsă să se substearnă direcțiunii subscrise la Abrud.

Abrud, la 5 Iulie 1911.

Direcțiunea.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

In cancelaria lui **Dr. Aurel Nyilvan** avocat, Șomcuta-mare, află aplicare imediat un

candidat de avocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

3-4

culegători tipografi

află aplicare momentan la tipografia

„Românul”

Arad

strada Batthynyi Nr. 2.

Condițiile după tarif.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de **Iunius**

(9) — Urmare —

— Nu te grăbi așa amice Uli, mai stai de mai ia aer, și spune odată ce vrei să-mi povestești, ce solii ai pentru mine?

— Să mă ferească sfântul de a-mi umplea gura cu vorbe, până când am material mai bun, cu care s'o umplu. Prea aș păcătui greu, zise omul nostru mestecând cu nădejde.

Și credincios convingerei exprimate, nu se lăsă, până ce nu înghiți și ultima bucată ce-i mai rămăsese și o spălă cu sticla de Veltein. — Flavian porunci să se mai umple odată sticlele, iar Uli Goin după ce mai întâi se întinse a lene începu:

— Vei recunoaște și d-ta d-le căpitan, că după ce i-ai dat stomacului tributul convenit ești alt om par'că. Să mănâci și se flectărești totodată se potrivește tot așa de bine, ca și când ai trecea și în aceeași vreme vrei să și cânti din orgă. Două feluri de mâncări nu se pot ferbe în aceeași vreme tot într'o oală. Acum poftim,

întrebă-mă, cât vrei, am mai multe răspunsuri în desagă, decât are țaranul fân în pod.

— În luncă par'că amintea de ceva conte Malariva.

— Las'o în luncă cu nume cu tot, d-le căpitan, răspunse Uli, privind îngrijat în toate părțile. Zice, că nu-i bine să-i zici lui Doamne apăra pe nume, căci crede, că l-ai chemat. D-ta îl cunoști pe răsvrătorul acela așadar? Acuma înțeleg totul!

— Ce înțelegi? L'am văzut înainte cu ani de zile în Viena, spuse Flavian. Cum ai ajuns tu însă să-l cunoști?

— O istorioară, d-le căpitan, care nu o prea povestesc bucuroș. De câte ori vine vorba de asta, roșesc, pe legea mea, până la rădăcina părului. Nu am mărturisit nici preotului lucrul. D-ta ești tânăr ca și mine, și prin urmare știi, ce va să zică: „tinerete nebunește”. Să vezi numai, când mi-s'a împlinit sorocul în slujba regimentului împărătesc la Pojon, îmi luai rămas bun. Prea sărează pânea ostășească dragostea căprilor. Îmi inhămai caii apostolilor și apuca drumul, ce duce în dulcea mea țară, ei, dar „grea boală-i punga goală” la drum. Astfel nu putui să merg decât până la Viena, sau mai bine zis până la Hițing, unde mă băgai slugă la un țaran, care-mi dete pâne și sâmbrie. Acolo m'ai găsit d-ta, sau mai bine m'a condus D-zeu la d-ta, care te-ai milostivit de un biet compatriot al d-tale. Îți mai aduci aminte, când la braț cu

d-nele frumoase, m'ai întreat de grădinarul din Laxenburg și m'ai cunoscut de loc după vorbă din ce țară sunt? Iar când eu, petecit, zdrențos, m'am jeluț cătră d-ta, că nu pot ajunge acasă fără Moisi și profeti...

— Bine, bine Uli! Nu-i vorba de asta.

— Ascultă mai departe, urmează acum... D-ta și cu damele d-tale, îți mai aduci aminte?, m'ai dăruit cu mână darnică. D-ta mi-ai promis bani de călătorie și tot d-ta mi i-ai adus la Hițing, rămânând acolo câteva zile la grădina botanică și la florărie, în care vreme pe mine m'ai întreținut pe spesele d-tale la ospătăria aceea pompoasă. După ce ai plecat d-ta, eu m'am dus la Viena, unde mi-am cumpărat fel de fel de haine și am făcut fel de fel de cunoștințe. Și... dar să nu te superi. D-zeu să-ți răsplătească, ce mi-ai făcut mie, îți sunt recunoscător întregă viața mea, deși am fost nevrednic de bunătatea d-tale. D-ta ești cel mai brav domn dintre câți cunosc eu pe lume. Haina face omul însă și cine are bani este jupân, toată lumea îi e prietenă. Durere, între frumoșii d-tale taleri n'a fost nici unul cu lipici. Înainte de a-mi da seamă ajunsei iarăși sărac, cum am fost și mai înainte, ba încă norocul meu, în Nineita, servitoarea contelui, pe care o cunoști și d-ta, că-mi află condițiune.

— Ce-i drept, de treabă flăcău... despre care Nanerl îmi vorbești, dacă-mi dai voce să te întreb?

(Va urma)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —

Librăria FRAȚII ROTH
ARAD, Andrassy-tér. (Vis-à-vis de Monumentul-sfânt).

Au sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u,
Arad, piața Andrassy nr. 20.
Comande din provincă se execută în aceeași zi.

25 (11)

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolă
din Cincibiseriei 1907 cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doză fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

Brașov.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal eleptuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana“, mori mânăte cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de cu-
rățirea și nobilitarea feței**, care se
deosebește de toate mijloacele cunoscute până
acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească
împrumută feței o finețe de catifea, îndepartează
pistruii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate
productele mele de Serail, constă din substanțe
nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru
însușirea ei de a ascunde scăderile.

0 cutie 1 cor. 20 fl.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

0 bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia Rozsnyay

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă se efectuează încă în aceeași zi.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerințelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —

(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
diabet, diateză urică, reumatism, boale de stomach
: : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
: : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Ca prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranță, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Călăuza stupar.	3.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Pamfile, Graiul vremurilor	2.—
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	Popovici Dr. I., Dialectele române	4.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăhuță	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	» Poezii pop. române	1.80
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi cătră mame	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Inșirate mărgărite	2.—	» Fără credință	3.—
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate	3.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Björnson Björ., Veselul ștrengar	1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate	3.50	» Arta în România	4.—
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—	Cărți pedagogice:	
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50	Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—	Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—	Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	— Scriitori și curente	2.—	Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Caraivan V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—	Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50	» » » metod.	3.—
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—	Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50	Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50	Costescu, Metodica matematicii	5.—
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—	» » limbei române	5.—
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50	» » Istoriei și geografiei	7.—
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—	Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—	Culea D. Ap., Invățământul d. natură	3.50
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50	Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Războiul p. neatârnavare	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50	» Cestiuni de psihologie	2.—
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—	Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor	3.50	» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50	» Pedagogia generală	1.50
» Versuri și proză	—70	Payot I., Educația voinței	2.—	» Elemente de psihologie	4.80
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50	Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbrovă B., Haiducul	2.—	Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50	Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
— Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50	Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
		Hétrat B. I., Aevae	2.50	» Cum își învață Gertruda copii	1.50
		Nădejde S., Patimi, roman	2.—	Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—
		» Robia banului, roman	2.—		
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

KILENYI C. ÉS T^{sa}.

Arad, str. József főherczeg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

MAGAZIN IEFTIN

MAUTNER R.

leftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzeturii, canafas (pânză lustrușă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephyr englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1^{1/2}—7 ore